

Tak dobré dopoledne. Moje jméno je Petra Kolínská a já vás dneska provedu rozhovorem se s Váťou Močochem eh celým jménem teda oficiálním Svatomír Močoch. Eh tohodle toho hosta jsme rádi, že přijal naše pozvání. Pozvali jsme ho k rozhovoru proto, že byl u důležitých eh záležitostí, které se děly v oblasti ekologické politiky v 90. letech a eh my se svátou známe delší dobu, takže si budeme tykat. Eh pan Mlčoch byl nebo je eh právník eh s advokátní praxí a zároveň se v 90. letech věnoval tvorbě legislativy. Eh, byl také aktivní v lokální politice. Byl zastupitelem v Českých Budějovicích po čtyři volební období a jak se v rozhovoru ukáže, tak byl i aktivní v občanských spolcích a v v ekologických organizacích.

Tak ahoj, Svátó. Ahoj, Petro.

Naším úkolem je představit našim čtenářům a posluchačům, jak probíhala tvorba ekologických zákonů a ekologická politika v 90. letech. Eh, ale začneme před rokem 89, tak nám prosím řekni, jak jsi se k tématu životního prostředí dostal a jaká byla tvoje pozice před rokem 89.

No tak to je celkem zajímavá anabáze, protože já jsem původně chtěl být kastelán na hradě a přestože jsem vystudoval práva, tak jsem usiloval o to dostat se do jižních Čech, kde jsem jako študák dělal průvodce na hradě Roženberg. Přestože jinak jsem původem ze severní Moravy, z Moravské brány, narodil jsem se v krásném městě s krásným náměstím e v Novém Jičíně. Když jsem počátkem po vojně 90. 80. let nastoupil na první zaměstnání, tak se mi nepovedlo stát se kastelánem, ale v roce 83 jsem dostal nabídku jít pracovat do Českých Budějovic na organizaci, do které prostě ty hrady a zámky patřily. Ovšem nabídli mi funkci podnikového právníka a vlastně právníka pro dva obory. pro obor eh jednak ochrany přírody, o které bude dneska hodně řeč a jednak pro obor památkové péče. Takže já jsem přišel do Českých Budějovic eh zhruba před 42 lety koncem nebo na podzim roku 83 a stal jsem se právníkem toho centra. To se jmenovalo Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody. No a čekal jsem, že se jednou uvolní místo kastelána a že třeba ho dostanu. A taková nabídka skutečně přišla tuším v 86.

e na Krumlov, ale já už jsem v té době byl výrazně zapojen do aktivit Českého svazu ochránců přírody a byl jsem zapojen do té agendy ochrany přírody i po legislativní stránce, takže jsem zůstal u toho svého, u toho u té právní profese, ale v 80. letech jsem si doplnil specializační studia jak v oboru ekologie, to bylo v kostelci nad černými lesy, eh kde to byla taková pobočka Ústav pro aplikovanou ekologii a ekotechniku se to jmenovalo a e byla to vlastně pobočka zrušené lesnické fakulty eh v ČZU. Eh, no a potom i památkovou péči, kterou jsem si udělal postgraduál prostě na filozofické fakultě v Praze. Takže jsem si doplňoval vzdělání jako právník pro oba obory, kterým jsem tak říkajíc sloužil.

Eh, my vlastně víme, že jedna z věcí, která tomu režimu před rokem 89 řekněme srazila vas, byl přístup k životnímu prostředí. Ty demonstrace na na v severních Čechách vlastně byly byly součástí toho té vlny nevole, která se ve společnosti šířila. Tak jenom pojďme si krátce říct, jak to vlastně tehdy na tom konci 80. let bral ten režim vážně, tu ochranu životního prostředí a jak jste to třeba právě z perspektivy Českého svazu ochránců přírody tehdy viděli.

Já tady eh můžu právě ukázat e takovou eh prostě část té agendy, kdy jsme přiložili tu ruku k dílu. To znamená, že jsme třeba jako svaz ochránců přírody se angažovali eh věcně údržbou přírodních rezervací. Chodili jsme prostě pomáhat orgánům ochrany přírody tam, kde bylo třeba. Todle je z nějaké jihočeské přírodní rezervace.

Eh bylo, byla to tak trochu tadleta činnost srovnatelná s tehdejším hnutím Brontosaurus.

Tady se staví, tady se staví povalový chodník v rezervaci Červené blato. Dělají to prostě lidi, kteří se chtěli v takových věcech angažovat a přiložit jaksi ruku k dílu. To je ale pouze jedna část té větve z ochrany přírody, z dobrovolné ochrany přírody, z Českého svazu ochránců přírody. Ta druhá už byla opravdu jaksi aktivistická v tom politickém slova smyslu, protože proto tady byly eh už podmínky eh jaksi v tom, že že přece jenom se uvolňovaly poměry e v té druhé polovině 80. let a otázka ochrany životního prostředí byla hodně důležitá. Eh, my jsme to začínali stále víc chápat jako tedy důležitou veřejnou věc. Věc veřejná nutně vstupuje jaksi do politiky. A já osobně tady jenom krátká vzpomínka až k roku 68. Já jsem ho zažíval jako 13 letý eh žák, tedy ale se zájmem o politiku a od té doby, od té invaze těch eh vojsk Sovětského svazu a dalších zemí Varšavského paktu, jako ve mně zůstala prostě hořkost a a eh něco, co mě k tý politice přirozeně vedlo, prostě zájem o veřejný věci, že se nám stala určitá nespravedlnost a v období dospívání je takový pocit opravdu důležitý. Takže já jsem hledal ty příležitosti. Já jsem věděl, že ten režim není správný. Já jsem věděl, že ta totalita prostě ubírá nejenom ty svobody, ale ubírá teda i kvality života. Takhle jsme tomu neříkali tenkrát, ale prostě, že je proti ochraně přírodě, přírody. Umíraly tady lesy na severu, to bylo tak viditelné a začaly se ozývat ty hlasy samozřejmě převážně z Prahy odborníků jako jako byl Josef Vavroušek, jako byl Bedřich Moldán. A v té atmosféře té druhé polovině eh 80. let, tak to samozřejmě mělo dopady i na ty okraje republiky a přišlo to i k nám. A to téma prostě bylo politické naprosto přirozeně, protože bez změn e v veřejné správě je bez změn v politice eh by k žádnému obratu prostě dojít nemohlo. My jsme koncem 80. let byly dokonce požádání, abysme vydali poprvé oficiálně v České republice, tady v Českých Budějovicích e tu známou zprávu o stavu životního prostředí e v Československu, která byla považovaná za takový jako disidentský eh tisk nebo dizidentský dokument, že jo, a o které určitě mluvil Bedřich Moldán a a která se poprvé oficiálně opravdu vydala v Českých Budějovicích. Já jsem musel vyběhat eh oficiální povolení, takže eh jsem tvrdil, že to jsou skripta.

Aha. a eh kluci museli ty 2000 výtisků prostě sestavit, distribuovat a pak jsme to přivezli do Prahy. Takže to byla taková jedna jedna z těch věcí, kde jsme se eh aktivně zapojili do do tisku dokumentu, který byl považován s tou částí prostě té komunistické moci za protistátní, za nežádoucí prostě tak trochu jsme oblafli tu moc.

Mhm. a vyšlo to tady a pak to bylo distribuováno přes Prahu dál, že jo.

Takže to to se už ovšem zároveň blížil ten rok 89.

Ještě než k němu dojdeme, tak jsem se chtěla zeptat, jak ti do života vstoupil temelý. Ano, ano. Vlastně tomu předcházelo, tomu předcházelo v letech 87 a 88 angažmá ve věci ve věci takzvaných náhradních rekultivací za jadernou elektrárnu Temelín. Nevím, jestli to dnešním lidem jako něco moc řekne, ale tenkrát prostě platil princip, kterému se zkráceně říkalo hektar za hektar, neboli vláda, když eh se stavěly eh velké investiční akce, jakou jakou byl právě Temelín a dělal se přitom zábor, tedy zemědělské půdy, tak nařizovala, aby se za tu zabranou zemědělskou půdu někde jiná takzvaně zre kultivovala, což znamenalo znamenalo, že ty eh opuštěné plochy, často využívané pro živočichy, rostliny, eh který planě rostoucí a divoce žijící, takže ty plochy eh často taky zamokřené, že jo, tak že se prostě musely převézt na ornou půdu, jo. A to byl docela drsný zásah. A

tady v jižních Čechách bylo určeno povodí říčky Stropnice. Dneska je tam poměrně velká přírodní rezervace a tehdy se bohužel i část těch věcí e uskutečnila asi na 2 km a my jsme se jako Český svaz ochránců přírody a speciálně eh Nad'a Honisová, já a pan inženýr Bohumil Šwarc tenkrát postavili veřejně proti tomu a a šli jsme eh šli jsme do konfliktu s mocí, takže že jsme měli takový jedinečný zážitek, že si nás předvolali na takovou akci, aktiv se tomu říkalo teda eh do Nových Hradů, kde kde tedy na Stalinově ulici v sídle státního státku se sešlo asi 60 různých stranických funkcionářů, technokratů, melioračních pracovníků a všichni moudře v uvozovkách rozmlouvali. o tom, jak je to správné z té divoké a zanedbané přírody udělat prostě úrodné pole. Eh, no tak my jsme tam tři tomu vzdorovali. Nebylo to moc veselé, měl jsem i určité obavy eh z toho, jak to jak to bude dál. Eh, nicméně, nicméně tedy eh podařilo se skutečně zabránit tomu, aby ten nej cennější úsek, který zre kultivován nebyl, zhruba 5 km, aby tedy zůstal tedy v původním stavu. Takže to bylo to byla jako řekněme nepřímá souvislost s tím Temelínem. To, že by tady byla před rokem 89 nějaká opozice vůči výstavbě Temelínu, tak o tom o tom ani náhodou. Eh, to se radikálně změnilo až prostě s tím eh samet se s tím sametovým převratem prostě se změnou v roce 89. Tehdy, tehdy bylo konečně možno ten melín také kritizovat jako záměr eh jako takový. Já tady na kameru ukážu vlastně ukázkou z tisku s titulkem, který naznačuje, že jsi byl v roce 89 aktivní. Tak možná ještě jsi chtěl něco říct k tomu roku 88 a jak jste se vlastně na ten na tu změnu režimu tady mentálně připravovali? No tak eh samozřejmě to uvolňování bylo bylo cítit stále víc jsme spolupracovali s lidmi, kteří e se angažovali také e v přímých akcích proti režimu. Tady například bydlel Tomáš Tvaroch, který byl součástí v Praze toho mírového hnutí. a který e nám tady pomáhal prostě eh vyhodili ho ze školy, eh pomáhal v Českém svazu ochránců přírody. My jsme si ho docela jaksí drželi a pěstovali, přestože jsme dostávali pokyny, že tu jeho organizaci základní, která se věnovala ochraně domácích zvířat, jo, že je třeba zrušit a prostě byly tady osobnosti, které které se ozývaly jaksí s kritikou těch věcí. Já nevím, v kterém roce už to bylo. Možná, že to byl 88 nebo 9, ale proběhlo setkání ve Wimperku, kde jsme se také poprvé setkali s politickými představiteli zelených z Německa. E, protože tam přijel tehdejší poslanec eh za německé zelené v Bundestágu. Pak tady působil pan Horáček. Pan Horáček. Pan Horáček. No tak to bylo takový takový jako příjemný závad tady závan tady ve Wimperku ve Wimperku v jižních Čechách teda, že časy se mění a takže jsme nabírali jak jak síly, tak odvahy e prostě k dalším krokům. A jedním z nich, e, jedním z nich potom bylo, že na 5. června, na 5. června 89 jsme se pokusili svolat manifestaci, protože to byl den životního prostředí, čili to nebylo úplně eh k nějaké konkrétníhočeské akci, ale v zásadě to bylo k těm materiálům o tom špatném stavu životního prostředí v České republice, jak byl popsán v té takzvané bílé knize, která která tady vyšla jako skripta. No, takže tam bylo těch témat prostě víc zamýšlených. Já si vybavuju, jak na mě zírali ti pracovníci toho odboru vnitra ONV tehdejšího, když jsem přišel prostě se žádostí o povolení eh dem oznámit, tedy že uskutečníme demonstraci, takže jsem tam předložil ty příslušné žádosti a dokumenty a čekal jsem na odpověď, na čež odpověď přišla zamítavá, ale s tím, že ji můžeme uskutečnit to setkání, tedy uvnitř tehdejšího eh domu kultury ROH. Jo, to byly odbory, tak se jim tenkrát říkalo revoluční odborové hnutí,

takže tam jsme se skutečně sešli v ne úplně malém počtu a a eh to byla už otevřená kritika prostě toho stavu životního prostředí na základě vlastně té správy životního prostředí a veřejnost se mohla zúčastnit. No, eh, byly to spíš, eh, já nevím, desítky nízké stovky účastníků do dvou set, řekněme, kteří si to přišli aspoň vyposlechnout a a zněly tam odvážné e řeči na tehdejší poměru a vybavuju si, že mohl vystoupit taky ten Tomáš Tvaroh, jo, což tedy ti přítomní STBáci žalovali a nesli to nelibě, jo, jako nahoru a já jsem pak měl zakázáno jakoby neoficiálně vycestovat do Prahy v listopadu, v listopadu 89, kdy se konal shodou okolností 17, 18. a 19. listopadu, když se konal sjezd Českého svazu ochránců přírody. Mhm. Tak pojďme teda si říct ten rok 89, respektive rok 90, jak jsi se zapojil do toho do toho kvasu společenského. Já teď navážu na to na to, co co byla teda spíš náhoda a koincidence časová, ale významně se to hodilo, že já jsem přicestoval vlastně do Prahy 17. listopadu, e, ne, netuše, co se bude dít na večer. E, takže jsem eh vlastně přijel někdy, já nevím, v 8:00, v 9 a jenom jsem se ubytoval a druhý den měl prostě začít začít ten den, ten e sjezd Českého svazu ochránců přírody. A ráno samozřejmě, když jsme se sešli v těch sjezdových prostorách, tak nás tam bylo 200, 300 taky z celé republiky a atmosféra už od rána samozřejmě vřela a bylo jasné, že ten sjezd eh významně bude reflektovat to, co se děje kolem kolem nás, protože přišly ty první zprávy o tom, co se odehrálo prostě na ulicích v Národní třídě a tím, že jsme byli pohromadě v v Praze, tak samozřejmě jsme se vzájemně mohli informovat a posilovat a leželi jsme s uchem na Svobodné Evropě a Hlasu Ameriky, kde chodily zásadně jiné informace než z tehdejších prostě československých médií.

Možná pro mladší posluchače, protože už je to vlastně docela dávno, tak jenom připomeňme, že vlastně 17. listopadu byla studentská demonstrace eh ohlášená, povolená, eh která vedla z Albertova a na Národní třídě se eh tedy potkala s kordonem policistů, kteří tu demonstraci násilně rozehnali. A kromě toho, že tam byla řada zraněných lidí, tak se vlastně do do těch západních médií dostala zpráva, že eh tam byl jeden student zabit a tahle zpráva, která se pak tedy nepotvrdila, eh byla byla vyvrácena, tak vlastně rezonovala, velmi rychle se rozšířila eh skrze Svobodnou Evropu a hlas Ameriky do České společnosti A e to sobotní ráno bylo určitě jako hodně rámováno. Ano. Ano. Touhleto jako velmi velmi jako výrazně dramatickou informaci. I na tom sjezdu došlo k situaci zajímavé, protože my jsme se předem dohodli, že první z nás, kdo se dostane ke slovu při zahájení, vzdá poctu tomu studentovi, který byl podle těch informací zabit. E, takže ke slovu se dostal jako první Vladimír Špidla, eh, jako účastník a člen ČSOP tehdy. A ten zvedl celý ten sál, tedy k uctění památky toho údajně zabitého studenta. A bylo to takové kontrastní, protože zvedl se ten stál těch delegátů a na pódiu seděli oficiální zástupci, kteří byli pozváni z Národní fronty a tehdejšího ministerstva vnitra a životního prostředí. Tam byl dokonce ten ministr, který český ministr teda, který tehdy byl eh v české vládě. No a to pódium tedy zůstalo sedět. Prostě tam se ukázalo, jak ta moc reaguje eh na informaci. No prosím, byla neověřená, že jo, ale v té atmosféře prostě jaksí propásli možnost stotožnice eh a dát si limity určitý z totožnice s tím hlasem lidu, který tam prezentovali ti delegáti. No prostě ten sjezd se v tomhle duchu nesl. My jsme měli několik vystoupení. Já si pamatuju, že jsem hovořil i do český televize, tedy československé televize a že jsem se vyjádřil ostře kriticky, jak k tomu, eh, co se děje venku, že jo, tak k tomu, že, eh, prostě věci ochrany životního

prostředí jsou ve velmi špatném stavu a že už nemůžeme déle čekat a že se musí zveřejnit řada a řada utajovaných informací a že se musí začít konečně něco dělat. Můžeme jenom krátce eh připomenout vlastně, co Český svaz ochránců přírody nebo možná tehdy Československý, český, český český, vždycky český Český svaz ochránců přírody. Co to bylo za organizaci? Jak byla velká?

No, tak to ano. Jo, to byla to byla taková organizace, která byla sice oficiální, ale ne příliš žádaná. nebyla až do toho roku 89, tedy členem Národní fronty, jo? Vznikla sice pod jakýmsi takovým, řekněme dohledem eh dohledem eh státu, to znamená někdy počátkem 80 let, 80. let a svým způsobem chtěla navázat na organizaci za let 60 na ochranu přírody, kde kde

kde jsou zárodky dobrovolné angažovanosti a ta se jmenovala TIS

na na tehdejší prostě TIS, který se věnoval mimo jiné chovu huculských koní a který eh prostě začal s velkou osvětou e právě v ochraně přírody, ale v důsledku normalizace musel skončit. Jo, takže 10 let poté zhruba, že jo, kolem toho roku 8081, prostě 79, řekněme, se se povolil teda

Český svaz ochránců přírody, kde se ti lidé měli angažovat eh podle režimu, tedy takovou tou praktickou činností, jak jsem ukázal před chvílí, která tam skutečně byla a kde se měli angažovat tak eh jak e jak je eh obvyklé ve Spolcích, že jo, protože ony sice se eh za toho komunistického režimu jich mnoho nebylo, ale samozřejmě byly ty sportovní kluby a byly byl svazárm a byly byly tyto organizace přísně jaksi hlídané a tahle byla hlídaná méně přísně a byla tam celá řada lidí s různými zkušenostmi z toho 68. roku. Eh, takže takže tam se i politizovalo a byla tam docela dobrá atmosféra na to, aby se s tou věcí pohnulo a čas od času přišel i nějaký ten funkcionář si poslechnout naše naše názory teda. Jo, nebylo to moc často, ale prostě sunulo se to tím tím směrem, který umožňovala ta Gorbačová pestrojka a Glasnost.

A vztah brontosauru, jak jak to bylo? To byla generační záležitost nebo jak samozřejmě vlastně to byla o o v průměru o generaci starší populace než v brontosauru, protože brontosaurus byli opravdu mladí lidé tam jaksi to trošku dozoroval v uvozovkách SSM, že jo, Socialistický svaz mládeže, čili tam tam byl politický vliv z této strany. Eh, ale měli taky hodně svobody a prostě chtěli chtěli se združovat za účelem ochrany přírody, tak jak tomu bylo ostatně v řadě západních zemí, což se tušilo, moc těch informací nebylo, ale tyto spolky čas od času to proniklo, že že prostě existují a že jsou tam významné na tom západě. Řekněme, že končí sněm nebo sjezd ČSOP eh v listopadu 89. Vyšli jste z toho jednacího sálu a co se

dělo dál? No, e to je zajímavé, protože 20. Večer jsme šli přes náměstí Václavské a tam byla ta první spontánní demonstrace,

e, která ještě nebyla obsluhovaná z melantrichu, ale prostě tam bylo obrovské shromáždění dav 100 000 lidí, že jo. A e to to jsme si nenechali ujít a tak jsme se chvíli účastnili tohodle shromáždění a tam jsme si mezi sebou říkali jako delegáti, co odjížděli do jižních Čech, mezi jiným třeba Ing.

František Urban, pozdější ředitel odboru ochrany přírody na ministerstvu Bedřicha Moldana, tak jsme si říkali prostě tak tohle už komunisti neustojí. Takhle zaplněnej Václavák teda 20. Ne, ano, ne 19. pardon, 19. listopadu v neděli večer. Takže to to jsme odjížděli s dojmy, že že v Praze už to jede a že jsme povinni to eh tak jako říkat taky v tom regionu, co jsme viděli. Takže hned 20 jsme se sešli u Kašny. To bylo zajímavé. To bylo tady u nás na náměstí v Českých Budějovicích. Prostě první dvě tři desítky lidí se se svíčkami a s touhou prostě něco dělat. Nevěděli jsme přesně vlastně co. Tak toho 20 v to pondělí jsme se kolem 3:30 tam sešli. No a samozřejmě už začali

proudit lidé od jinut a už začínala potom ta stávka ta stávka těch divadelníků a rozjíždělo se Občanské fórum, že jo. Takže já jsem se zapojil do občanského fóra, mimo jiné tady na této fotografii s Vladimírem Špidlou. Mhm. a jedním z z herců, já jsem tady stojící. Ano, já jsem se zapojil prostě do vznikajícího občanského fóra. Tady tahle fotografie je tuším ze 22, ne, asi 24. listopadu, kdy jsme opět byli vpuštěni do toho sálu velkého eh eh ROH, ale tentokrát už byl plný, jo, kde jsme dělali tu manifestaci vlastně několik měsíců předtím, ale tentokrát už byl plný až nabitý prostě k prasknutí, že jo. A Vladimíra Šplu jste tam měli, protože byl taky z jeho českého právé. Je to pravda. A že byl člen. Ano. A on tu pracoval v tu dobu. On bydlel vindřichově Hradci, pracoval tu a byl členem Českého svazu ochránců přírody a zaměstnancem téhž krajského střediska jako já. Takže jste měli a měli jste jako znali jste se. No tak pravda je, že my jsme se víc seznámili na tom sjezdu těch ochránců, protože on jako památkář seděl v jiné budově, nebyl tam dlouho. Já už jsem tam byl vlastně několik let a a tu svojí ochránářskou činnost dělal v tom Hradci. Mhm. Mhm.

Tak k němu se ještě dostaneme, protože se budem budem bavit o tom, jak vypadala ekologická politika později, ale takže vy jste to nějak v českých Budějovicích podpořili ten tené, ten kvas, e, pomohli jste ke změně režimu a teď máme teda rok 90. Moment, moment. Tam bylo důležitý právě ta pozice toho Vladimíra, protože eh e jakmile bylo dosaženo té eh mety eh e mety, že že padl ten ústřední výbor a tak dále a že komunisti šli od válu, tak eh bylo bylo potřeba vlastně se organizovat stranicky a to si vybavuju jako dnes, že že v té trojici čtveřici jsme se dohodli, kdo bude kdo bude pomáhat založit sociální demokracii, stranu zelených a vlastně to občanské fórum. Jo, takže bylo jasné, že už tam se to zrodilo e v konci listopadu počátku prosince a já jsem dostal samozřejmě jako za úkol pomáhat při formulování strany zelených tady tady regionálně v Českých Budějovicích, ale do toho vstoupil telefonát bedřicha Moldana asi kolem 10. prosím se, abych e se odebral do Prahy pomáhat se vznikem tedy ministerstva životního prostředí. A s Bedřichem Oldanem jsi seznal taky skrze ČSOP nebo?

No jo, tak to je etapa, kterou jsem asi opomenul. Eh, v v té druhé polovině 80. těch let se to odehrálo jako mnohem víc, že jo, protože jsme se začali dávat dohromady mimo jiné přes tu ekologickou sekci biologické společnosti. A já si pamatuju, že eh tam jsem potkal poprvé taky Eu Kružíkovou a Václava Mezřického, pozdější dva významné legislativce v počátku těch 90. eh let na ministerstvu životního prostředí a že jsme tam diskutovali třeba tvorbu zákona o ochraně životního prostředí, nějaké ty principy hlavní a eh Bedřich si mě tam prostě jednak všimnul, jednak jsme vlastně tam strávili nějaký čas na tvorbě toho zákona, takže to pravděpodobně bylo před rokem 9 to chci jako Jo, ano. rok nebo dva předtím o mě věděl a věděl o té naší aktivitě, že jsme vydali vydali tu a tohle mluvení o té legislativě, to bylo jako hnáno vírou, že se ten režim změní, že to jako bude jakože se to jako využije? ten režim připustil, tuším, že to bylo v roce '6 nebo 7, v nějakém usnesení tehdejšího prostě vedení, já už nevím, co to bylo u VKSČ zřejmě, jo, že otázky životního prostředí bude třeba taky řešit a bylo přijato takové usnesení, my jsme mu zkráceně říkali usnesení o 17 miliardách, jo, oni si spočetli, že eh nějaké ty zásahy jako rekultiva v severních Čechách, řekněme, a nějaké ty nejhorší skládky odpadů a takové věci, že budou stát prostě zhruba těch 17 miliard. No, když když potom po

po dvou, po třech letech se jenom odhadovalo, co bude stát odsíření a byly to byly to desítky nebo nižší stovky miliard odsíření eh eelných elektráren. Tak těch 17 miliard to byla kapka v moři, že jo. Ale ale ten režim připustil oficiálně třeba tohle. Tak samozřejmě tam jsme navazovali na to, co co dělala ta ekologická sekce tady v regionu a věděli jsme o tom, že se pokusí připravit třeba ten zákon o ochraně životního prostředí. O tom se hovořilo už opravdu koncem 80. let a ta ekologická sekce nějaký takový návrh prostě měla. No, takže tam jsme se nad tím mohli setkat a potkat mimo jiné s tím Bedřichem Holdanem. Ten se stal ministrem bez portfe. V prosinci 89. mě volal toho 10. prosince. Já jsem okamžitě odcestoval do Prahy a do Vánoc jsem prostě pomáhal s agendou ministra bez portfeje, protože on ještě nebyl ministrem životního prostředí. To se stalo až od toho následujícího roku a to už přišli, ale byl do té dbády přizván jako proto, že dělal životní prostředí. Ano. Ano. A počítali se s tím, počítalo se s tím, že že převezme teda ministerstvo životního prostředí, až bude zřízeno. Jo, tam je ten malej detail, že existovalo ministerstvo vnitra a životního prostředí a že že mělo zhruba 20 zaměstnanců, kteří se věnovali už agendě životy. To budeme muset vystříhnout, aby někoho nenapadlo to teďka taky sloučit. No tak teď by spíš přišlo. Ano. Tak to jsme neměli. Tohle jsme neslyšeli. Dobře, ale je to pravda. Tak dobré, ne? Dobré připomenout, co všechno, co všechno vydrží agenda životního prostředí i i spoloučení s ministr. Takže za jenom za minulého režimu bylo ministerstvo vnitra a životního prostředí na sklonku 80. let a a byla laboratoř. Její název už si přesně nevybavuju. Víím, že e měla zkratku rel racionalizace ekologické agendy snad laboratoř, tak nějak to znělo. To by bylo zajímavé. Z toho se pak e trošku ustavoval ten český ekologický ústav. Přece jenom tam byl kousek toho zázemí. ten režim se tím směrem pod tlakem mimo jiné té zprávy o stavu životního prostředí Vavrouškovomské, že jo, jako snažil snažil něco dělat. Mm. Mhm. Takže Vřív Moldán ti volá, abys mu přišel pomoci postavit. jsem se tam vypravil. Seděl jsem tam jako čtvrtěj jeho zaměstnanec jako ministra bez portfeje, než vzniklo to ministerstvo v následujících dvou měsících, že jo. To už tam byl Vašek Mezříský a Kružíková a diskutovaly se společně ty kompetenční záměry, jak jak ho vytvořit. V tu chvíli, a to nutno podotknout, vzniklo vzniklo ministerstvo životního prostředí velmi silné, kompetenčně velmi silné. Mělo agendy nejen klasické vlády odpady o vzduší. No, e, jmenoval se Petra, že jo. Byl to ještě člen KSČ. Bedřich. Eh, Bedřich byl jako nestraník teda snad jeden ze dvou, kteří přišli, protože jsme na úrovni české vlády. České vlády. Bylo to na Lazarské, na Lazarské v Praze jedna, že jo, Lazarská sedm. Tam jsme dostali několik málo kanceláří napřed jenom ty tři a potom eh půl patra a potom celé patro vznikl zárodek toho ministerstva eh které se pak přestěhovalo do Vršovic a tam je dodnes. No a nikdo vám v tom prosinci lednu 90 nikdo vám neházel klacky pod nohy a všichni brali jako samozřejmost, že to ministerstvo vznikne? To to ano a spor byl o tom, jak rozsáhlé bude mít kompetence a Bedřichovi se podařilo prostě přesvědčit jak tu vládu, tak Českou národní radu tehdejší krát musela schválit ten kompetenční zákon, že tam mimo jiné přejde agenda územního plánu a výstavby. E a odkud přecházela? a ona přecházela z nějakého ministerstva pro hospodářství nebo z plánovací komise, já už teď přesně si to nepamatuju, ale přecházela

přecházela opravdu odjin e možno možná možná dokonce bylo ministerstvo stavebnictví a výstavby. To se zrušilo, protože ty investice se pak už na ministerstvu neřešily a my jsme prostě převzali ten stavební řád, jo, stavební zákon, územní plánování. Přišel pak e po několika měsících Martin Říha, že jo, po několika týdnech, který se stal náměstkem pro územní plánování a stavební řád a to bylo klíčový nástroj. A pak jsme byli taky ministerstvem lesnictví a vodního hospodářství, protože toto ministerstvo přešlo kompletně do struktury ministerstva životního prostředí. To existovalo jako samostatné ministerstvo a zemědělství by mělo bylo oddělené. Takže to bylo vlastně velký úřad s velkými kompetencemi. Ano. Ano. To skutečně postupně, ale ale rychle rychle vlastně tím kompetenčním zákonem dost jednorázově, takže už jsme nemohli zůstat na té Lazarské a přestěhovali jsme se vlastně do toho do toho sídla ministerstva lesního a vodního hospodářství. Tak konečně víme, proč to ministerstvo sídlí tak daleko od centra města. No a sídlí tam dosud mimo jiné, protože já jsem odmítl jako už náměstek Ivana Dejmalu jeho přesídlení v roce 91 na Staroměstské náměstí, kde je Ministerstvo pro místní rozvoj. Ne, v žádném případě, protože protože to je jednak trošku menší budova a jednak se daleko hůř obsluhuje dopravně, jo. A to ministerstvo pro životní prostředí e zase v takovém trošku přece jenom procovském baráku by nebylo úplně vhodné. My jsme chtěli být taky. Dobře. A ještě pojďme si jenom říct, protože v tom roce 90 ještě existuje Československo, eh, jak to teda bylo na té federální úrovni? Tam byla velmi dobrá spolupráce s lidmi od Pepíka Vavrouška. Samozřejmě my jsme na rozdíl od přece jenom ambicí slovenské strany eh neměli eh problém tedy dohodnout se kompetenčně a vím, že jsme vyjednávali do budoucna i ten kompetenční zákon. Bylo několik jednání. Vybavuju si nějaké v Brně třeba, ale to to už jsme po roce 90 spíš. To už jsme v roce až 92, ale je to tak prostě je to součást těch prvních dvou let, že jo, protože eh tam se především střídají ministři, přichází Ivan Dejmal, to je třeba zdůraznit, jo. A já jsem byl bedřichem Moldánem ještě požádán, abych připravoval eh jako opravdu komplexní zákon o ochraně přírody a krajiny. A a na určitý čas jsem se z Prahy stáhnul v roce 90 tady na územní odbor ministerstva životního prostředí do Českých Budějovic, abych měl na to jednak víc času. A jednak tedy v Praze tehdy odbor legislativ vedla Eva Kružíková a náměstkem byl Vašek Mesříský, takže já jsem posílil ty regionální odbory. To bylo dost důležité, že se nám podařilo prosadit územní odbory ministerstva životního prostředí. Čili my jsme stáli celou dobu na principu speciální zprávy pro životní prostředí. do okresních úřadů a kraje byly zrušeny a teď ty kraje musel někdo zastoupit, takže vznikly ty územní odbory životního prostředí, které mimochodem v jiné a hodně pozměněné období existují dodnes, jo, ale to bylo taky řešení z toho počátku a myslím si, že bylo správné, jo. A takových několik stop ještě se pak objevilo v tom zákoně o ochraně přírody a krajiny, ale ale to u toho ještě nejsme, protože ten jsem začal připravovat tady v Českých Budějovicích a a byl dokončen až s příchodem Ivana Dejmalu a já jsem ho obhajoval potom jako náměstek ministra. Tak jenom jenom zase pojďme říct, že eh Bedřich Moldan vlastně musí odejít z ministerstva poté, co je co je nařčen ze spolupráce s STB, která se teda nikdy nepotvrdila a to načí on byl osočen, bylo bylo falešné. Nahrazuje ho teda našťestí velmi velmi kompetentní a pro

vět zapálený Ivan Dejmák. Ano. A tady je malá vsuvka a zajímavá, protože Martin Bursík tehdy eh navrhl Petru eh Petartovi, který už byl předsedou, že jo, české vlády, vystřídal toho Pitru, ten odešel někdy v březnu 90, jo, ale tak po odchodu Bedřicha Meldana Moldana mu navrhl tři jména. Jo a kromě Ivana Dejmal, tak jsem to byl já a byl to František Uruban a my jsme se s Petrem Pittem skutečně sešli v kanceláři. Já si pamatuju, že jeho hodně bolet zub tehdy a že řekl, že se musíme rychle dohodnout. Takže my jsme oba to usnadnili a řekli řekli předsedovi vlády, že jsme se shodli na tom, že to bude Ivan Dejmal, jo, a že eh má naši důvěru a tak dále. Tak to byl takovej tak jako rychle v té v této v těchto okolnostech to bylo docela jasné. No. Tak ale ty máš za úkol napsat zákon ve chvíli, kdy neexistuje internet. To je asi dobré říct, že to nebylo tak, že jsi měl Al a zadal si do počítače, napiš mi zákon, já to trochu jako opravím. Takže jak se v té době vlastně ten zákon jako jak se tvořil? Samozřejmě jako první, co jsem udělal, je, že jsem ustavil pracovní skupinu eh těch lidí, kteří k tomu půjdou eh jaksi vstříc k tomu tématu. Ta se proměňovala, můžu zmínit některá jména eh za oblast ochrany přírody. E to byli především sice pracovníci toho ministerstva, byl to pan doktor Rivola, byl to už zmiňovaný František Urbán. No a dílčí věci jsme diskutovali samozřejmě s jednotlivými referenty. Eh, ovšem externě nám velmi pomáhal Igor Michal a Ivan, e, pardon, Jan Jeník, profesor Jan Jeník z přírodovědecké fakulty, prostě eh konzultanti byli, jo, ale to psaní, to opravdu bylo na mě, no. Musel jsem si vzít tužku a gumu a musel jsem prostě eh eh po vyslechnutí různých názorů se snažit přetavit je do těch paragrafů, což nebylo jednoduchý, protože pro mě to bylo taky novum. Tady na na Boděovickém pracovišti jsem takovýho nic moc nedělal, ale prostě nebylo zbylí. Buďto se nám podaří ten zákon napsat jako rychle a hned a nebo o něj budeme eh bojovat dlouhodobě. Byly tu názory, že to máme odložit, že na to není vhodná doba, že nejsou prostě vyřešeny majetkoprávní vlastnické eh věci, že není nový správní řád, přijímala se rychle nová ústava, že jo. Byly byly tady prostě problémy s formulací ustanovení o životním prostředí do ústav do ústavy. Byly tady rozsáhlé debaty na tole téma. Byla to taková prostě eh hra z různých různých zorných úhlů a pohledů, ale já v tom jsem seděl a prostě pořád jsem psal často i v noci, jo, a mazal a zase jsem poodjel a zase sbíral jsem samozřejmě inspiraci z různých zdrojů i zahraničních, to je třeba říct, jo, měl jsem k dispozici nějaké nějaké německé a a britské a jiné. Eh, zajímal jsem se o to samozřejmě už i dříve. Teda legislativní, e, vzory často se nedaly přenést do toho našeho prostředí, ale ten starý zákon, který tu popravdě taky existoval z té 50, z těch 50. let už byl nepoužitelný. Měl sotva 17 paragrafů a my jsme nakonec vytvořili úplně novou koncepci komplexního kodexového zákona s 92 paragrafy.

A byl to teda zákon o životním prostředí?

Ne, ne, to byl zákon přímo o ochraně přírody. Ten zákon o životním prostředí, to je třeba taky zmínit, on je taky platný 1791.

Ten byl přijat na federální úrovni. To byl výsledek výsledkem skutečně činnosti eh Václava Mezřického a Evvyružíkové, kteří se dohodli s tehdejšími e šéfem legislativní rady e panem doktorem Richeckým, že jo, a prosadili opravdu do federálního shromáždění takový obecný zákon o životním prostředí. On je ve skutečnosti na mnoho věcí nekonkrétní, ale ve skutečnosti je to zákon o obecné politice životního prostředí dodnes, řekněme o principech eh obecné politiky životního prostředí dodnes a v určitých případech se na něj lze odvolávat. Eh Mezřický měl původně představu, že bude ústavní a že prostě ty zákony budou muset být v soulladu s tímhletem obecným zákonem. Ten pan

doktor Richecký měl značné pochybnosti, protože říkal, že je až příliš obecný, ale nakonec tedy se ho podařilo přijmout, jo. A myslím si, že je, že je dobře, že prostě máme ho v soustavě těch zákonů, byť se používá zřídka kdy. Ale já jsem se věnoval opravdu tomu zákonu o ochraně přírody a krajiny a samozřejmě my jsme museli dělat celou řadu legislativních úprav na ochraně ovzduší, na ochraně odpadů, protože ty národní republiky byly odpovědné za takzvané provedení státní správy. To znamená, že odpadový zákon a o vzduchařský zákon, které byly přijaty za Vavrouška, tak ty byly přijaty po obsahové stránce na federální úrovni a platily jak na Slovensku, tak u nás. Ale státní správa slovenská a česká byly odlišné a my jsme museli k provedení tohoto federálního zákona přijmout mimo jiné tyto zákony na těchto dvou úsecích zcela jistě, možná i ve vodním hospodářství, ale tam existoval. No a byla tu prostě ta EA, že jo, taky potom víceméně až v tom roce 9192, která se musela přijmout, zadejma. Ještě než se dostaneme k EE, tam mám jako řadu opravdu otazníků a ani moje příprava na dnešní rozhovor mi je nezodpověděla, tak jsem ráda, že si to teďka vyjasním. Tak ještě to územní plánování, to bylo legislativně, vy jste ho měli v kompetencích a legislativně bylo kde rok bylo v tom stavebním zákoně. Jo, my my jsme se stali jenom tím výkonným ministerstvem, e, kde kde zmizelo to ministerstvo výstavby a eh stavebnictví, nebo jak se jmenovalo takhle nějak, eh, a bylo nahrazeno ministerstvem životního prostředí, čili my jsme byli ústředním orgánem v oblasti stavebnictví a územního rozvoje.

Mhm. Tak a teďka k té e tak pro ne úplně jaksí obeznámené posluchače a diváky a divačky, EA je vlastně zkratka eh pro anglickou anglický název posuzování vlivů na životní prostředí.

A v tuto chvíli je to vlastně povinnost každého členského státu Evropské unie takový předpis mít. Ale my jsme v roce 91, Evropská unie ještě daleko. Jak jak se to stalo, že že najednou jako jste měli tenhle zákon? No, eh on byl eh on byl považován za důležitý eh pro přiblížení se opravdu k té evropské legislativě, protože ta směrnice v e byla známa, byla samozřejmě přeložena do češtiny, eh která platila v té evropské legislativě a nikdo nevěděl eh ještě jak dlouho bude trvat náš vstup. E čili byl to vstřícný krok ve skutečnosti, jo. Eh nebyla to úplně povinnost. To byl to byl to byla vstřícnost vůči Evropské unii. A druhá věc je zase uchop okamžik za pačesy, že jo. Tak to bylo e to bylo nutné udělat včas, protože eh později může být pozdě. Eh takže ta první verze tý ei prostě vznikala opravdu v této době. E tam eh ještě jeden ten moment bylo, že ten zákon o životním prostředí, to číslo 1791, byl až tak obecný, že se vlastně už tehdy předpokládala, že jeho jeho příslušná důležitá partie bude rozvedena právě v té v téi.

A když ty zákony přišly do parlamentu, do České národní rady, tak jaká byla odpověď? Jaká byla reakce? No, já mám eh zkušenosti samozřejmě eh různé s různými zákony. Já jsem chodil obhajovat především tyto zákony do takzvaných gestičních výborů, že jo, do výboru pro životní prostředí, do Ústavněprávního výboru a podle toho taky do zemědělského nebo jiného, který si to vyžádal. Takže eh ono to nelze úplně jako ze všeobecnit. Nicméně nicméně ta atmosféra tam byla velmi příznivá. Já bych řekl až romanticky příznivá prostě, protože ten parlament se skládal z poslanců, kteří byli té věci ochraně životního prostředí nakloněni. Připomeňme jenom z toho výboru pro životní prostředí, kdo tam tenkrát byl, kromě ekologa Martina Bursíka, který vlastně měl čerstvě to vzdělání v té oblasti ochrany životního prostředí, jak tam byl velmi zkušený doktor Jan Květ tady od nás z jižních Čech v Třeboně. Dnes je mu 92 let, ale tehdy o 30 let mladší, velmi zkušený

ekolog, tedy odborník, který se té problematice věnoval jaksi vědecky. Takže to to byla velká posila. On byl zpravodajem za ten zákon o ochraně přírody a krajiny. Eh, dál tam dál tam byly ty jména jako Čestmír Hofhanzl, no a prostě další. Někteří někteří z nich byli chartisté. Tam jsme byly dveře otevřené stručně a jasně. Samozřejmě jako kvalita těch zákonů byla různá. No tak e ten zákon o té E ministerstva, já jsem osobně e měl na na na starosti kromě kromě státní správy, tak e tak ještě ekologickou politiku, mezinárodní vztahy. Takže ten zákon o EJ jsem nechal jaksi na legislativním odboru a stalo se to, že jsme ho tam předložili v takové verzi, že že pan doktor Květ usoudil, že si nechá přeložit rakouskej zákon na to téma a v podstatě to bylo dobře, protože on byl zpravodajem tohodle zákonu a pomohl tomu z role poslance eh podstatné části, jak se to spojilo, zaimplementoval a podobně. No, někdy jsem tam zažil horké chvílky, když jsem přišel se svým úplně prvním zákonem do toho výboru, tak to bylo tak, že já jsem ho ještě nepřipravil a byl to zákon o inspekci v lesnictví. A eh tam šlo o to, že že moji předchůdci připravili zvláštní inspekční složku dozírající e na lesy z hlediska životního prostředí. Ona už existovala totiž inspekce v ovzduší a inspekce ve vodním hospodářství. Ty dvě existovaly už do roku 91. Oni k tomu chtěli přidat systém lesní inspekce, případně tedy v odpadech a nějaké další inspekce. Na tam se poslanci vzbouřili, protože řekli: „No, to nám tady budete chodit pokaždé s nějakou inspekci, koukejte to dát dohromady.“ Takže to jsem pochopil, že je to správný požadavek. A založili jsme dvěma nebo třemi paragrafy Českou inspekci životního prostředí při této příležitosti vzniku vzniku kompetencí inspekce v lesích. Ta nevznikla samozřejmě a vznikla Česká inspekce životního prostředí. To byl můj e v uvozovkách první rychlej zákon dohodnutej prostě v český národní radě s tím výborem pro životní prostředí. Mhm. No a od té doby vlastně ta inspekce taky působí teda a ty ty dvě základní tři základní ustanovení jsou v tomhle zákoně eh zákoně prostě z roku 91. No, než se teda dostaneme k určitému zlomu, který nastal v roce 92, tak se ještě musím zeptat, jestli tady v tom počátku nějak rezonovalo téma eh klimatu, eh protože už nějaké mezinárodní dokumenty k tomu existovaly. Málo, málo, málo, málo. Já já to ano, já té otázce rozumím. Já už jsem se k ní několikrát tedka vyjadřoval. Ono existovalo v té dobové podobě totiž boj proti kyselým dešťům, že jo. To to bylo tak viditelné to, co se stalo s jizerkami a krušnými horami. Ty mrtvé lesy a ty ty odumřelé smrkové porosty pod vlivem prostě e síry a dalších splodin z těch uhelných elektráren v severních Čechách, že to se muselo řešit úplně přednostně, jo. A to se řešilo velmi rychle přijetím zákona na ochranu o vzduší. Mhm. Jo, ale v té době k němu žádný klimatický eh dodatek nebyl, co si pamatuju. A ty hlavní inspirace skutečně přicházely z toho zahraničí. Tady eh Skok do roku 92. Ivan Dejman mi je vyslal na tu konferenci Air Summit za naše ministerstvo, takže jsem se stal eh součástí té československé delegace prostě v Rio de Janu eh o ochraně o životním prostředí a rozvoji. Eh bylo to velmi zajímavé, eh jako už tím, že se tam sešli tehdy i ty státníci celého světa. Václav Havel přijet nemohl, protože u nás se konaly červnové volby 92, ale byl tam třeba George Bush senior, byl tam ale i Fidel Castro a byla tam celá řada prostě těch státníků z celého světa. A ty ty impulzy k tomu klimatu vzešly na mezinárodní úrovni v tom roce 92 především především z tohodle eh z tohodle setkání, z toho air summitu. Mhm. A vlastně to klíčové slovo, kdyby to někdo chtěl dohledávat, bylo teda boj

s oteplováním, že jo. Tehdy. Tehdy se tomu neříkalo klimatická agenda, ale ano, ano. Bojování. Byl to boj s oteplování pamety. Dobře, co se stalo v roce 92? Eh, ty jsi z toho ministerstva odešel.

No, no, pozor, to ještě ne. V roce 92 byl odejt tedy ministr Ivan Dejmal, můj nejbližší vlastně nadřízený. A já jsem zůstal jako součást prostě té profesionální státní správy, protože náměstkové v té době to nebylo jasné. My jsme byli pouze tři náměstci. Nebyli žádní vrchní ředitelé, byli jenom ředitelé odboru a my jsme prostě byli kvazi kvazi profesionální. Tak já jsem byl legislativec, tak v tomhle ohledu ano, ale samozřejmě taky jsme měli kus tý ekopolitiky na starosti každé z nás, takže eh takže jsme byli prostě eh pro změnu eh zásadní změnu prostě v přístupu k ekologické politice právě pod vlivem eh pod vlivem té sametové revoluce. No tak eh to v tomhle smyslu jsme byli politici a Ivan Dejman byl odejt volbami.

Volbami. Volbami. Ano. Prostě on byl tehdy vlastně členem KDS, což což by mu umožnilo, že by tam přežil, ale on ani nechtěl a říkal, že Václav Klaus je tak velké nebezpečí pro tu naši zemi. Já jsem to úplně tehdy nechápal, ale zpětně na jeho slova došlo v ohledech nejenom životního prostředí a že on jako eh zastánce eh ekologické eh silné ekologické linie silné ochrany životního prostředí, že nemá šance, aby se do té vlády dostal, že bude za KDS jmenován někdo jiný. A byl to inženýr František Benda, shodou okolností tady odsud z Budějovic. Byl to vědecký pracovník, původem chemik.

a té agendě chemie nebo odpadů a takových věcí docela i rozuměl. To bylo to bylo v pořádku, jo. Ale ale prostě ukázalo se, že že to bude příležitost k tomu postupně odejmout kompetence ministerstvu životního prostředí. A já jsem odešel v momentě dobrovolně, kdy byla odňata kompetence právě v tom územním plánu a stavebnictví, pať jsem to považoval za hodně důležité, což bylo v polovině roku 93. Ještě jsem se vypravil na tehdejší ČNR na klub ODS, abych tam vysvětloval, jak důležité je, aby se to zachovalo tato kompetence pro životní prostředí, že bez tohoto nástroje nám hrozí e nezvládnutý investiční prostě eh bum, který ovšem půjde na úkor životního prostředí, že prostě to je nástroj, kterej je zásadní, ale nepořídil jsem a prostě došlo došlo k tomu, eh, že nám eh jako ministerstvu tehdy byla odělat kompetence tahleta, to znamená v územním plánu a dále, že ten kompetenční zákon rozdělil eh rozdělil vodní hospodářství tak mezi mezi ministerstvo životního prostředí a ministerstvo zemědělství, i když tahle věc přišla až o něco později, pardon, ta přišla asi asi až o dva roky později, čili to oslabení v tom vodním hospodářství, ale co bylo odebráno v tom roce 93, To bylo to lesnictví. To lesnictví určitě.

A to bylo přirozeno k zemědělství. Zemědělství, jakože lesy jsou produkční. Ano. Že to je hospodářská činnost. Jo. A že my si máme nechat působnost v t inspekciotního prostředí, aby se vztahovala i na lesy z hlediska životního prostředí ten dozor, tu kontrolu, ale že ten výkon hospodářský půjde tam, protože do té doby ten podnik Státní lesy prostě spadal pod ministerstvo životního prostředí a to byl podnik, který obhospodařoval tehdy jako 2. tř. Všech lesů včerm. Jo, tak možná jenom pro úplnost dodejme, že už se nikdy pak nepodařilo to vrátit zpátky, že jo, že vlastně jak lesy, tak územní plánování jsou dnes ministního prostředí e jako v té původní podobě už nikdy se nevrátilo zpátky. Na druhou stranu přibýly nové agendy. Jo, nikdo z nás nepočítal s tou klimatickou agendou tak jako intenzivní a velkou, že jo. A eh objevilo se eh objevilo se mnoho průřezových agend, jako bylo to hodnocení vlivu na životní prostředí, že jo, a prostě hodnocení výrobků z

hlediska životního prostředí. Prostě celá řada opravdu nových agent. Eh, ministerstvo se muselo taky věnovat vzdělávání v této oblasti, takže ono se nezmenšovalo jako početně, ale ty agendy předalo těm jiným rezortům a to asi nebylo úplně dobře. Tom to nebylo. Tak já bych možná tuhle tu část teda zakončila jenom konstatováním, že vlastně teda po těch volbách v roce 92, kdy myslím, že drtivě vítězí ODS a premiérem se stává Václav Klaus, do toho teda zaniká federace a Česká republika je už jenom sama za sebe. Tak jestli si vzpomínám dobře, tak se tehdy jako hodně i těmi volbami prosadil ten ten rámec, že životní prostředí je jako fajn, ale že si na jeho ochranu musíme nejdřív vydělat, že vlastně jako je potřeba dát přednost těm hospodářským a podnikatelským věcem a že e dokud je kasička prázdná, tak prostě životní prostředí, které ty peníze spíše spotřebovává, než generuje z tehdejšího pohledu, takže musí být upozaděno. Bohužel. Eh ano, Václav Klaus to myslím byl, který říkal, že je to taková ta šlehačka na dortu a že s tím se musí prostě počkat a eh ne úplně jsme prostě využili té etapy, kdy je možné to integrovat prostě eh do těch eh do těch průmyslových a hospodářských přístupů jako integrální součást prostě těch politik. To to bylo i daň za to, že prostě to plánování komunistické až natolik selhalo socialistického státu, že že slovo plánování bylo téměř nepoužitelné jako na český vládě, kterou vedl Klaus zcela určitě, že jo. Tam tam to slovo se téměř nesmělo používat. teda. Takže nám třeba padly jednu dobu i takzvané eh s nástupem jeho vlády eh plány, odpadové plány, odpadové plány prostě na regulaci množství odpadů a na způsob nakládání sním, které byly eh pár měsíců předtím zavedeny zákonem eh odpadářským, se za klauzovy první vlády museli vypouštět. Jo, jako jaké pak plánování v odpadech? Já si vybavuju, jak on říkal, to je zboží jako každé jiné. Já jsem občas chodil zastupovat ty ministry na tu vládu, takže jsem měl takové takové zkušenosti z jeho výstupů teda eh k tomuto tématu na vládě. Ale otázka toho, že by to tydle dvě oblasti ekonomiku ekologii nelze úplně oddělit. Čili já jsem chápal to, že musí vzniknout eh to tržní prostředí, ale nechápal jsem, proč eh proč by mělo současně s tím být odloženo eh vlastně nějaké silnější podání té ekologické politiky jako součást toho tržního prostředí. No, tak to je prostě jako ekonomové si prosadili víceméně svou, na druhou stranu vytvořili aspoň nějaké základy toho tržního prostředí. No. Mhm. Ještě možná než tady to období opustíme, tak bych se chtěla zeptat na tu stranu zelených. Ty jsi říkal, že j ji spoluádal. To bylo paralelně. To je pravda. O tom o tom jsme nemluvili, ale to jsem tady dostal v uvozovkách za úkol od toho Špidli, jo, vlád Špidly a který zakládal sociální demokracii. Který zakládal tu sociální demokracii. A mě to přivedlo k tomu, že jsem vlastně poprvé konečně mohl kandidovat. Jo, takže já jsem v kandidoval poprvé ve volbách e v roce 90. teda a vedl jsem kandidátku do ČNR tady za zelené a dostali jsme necelá 4 %. Eh, tak to bohužel jsme se tam nedostali. No, pak se pak byly ty federální volby ty poslední, ale tam to vedla kolegyně. Mezitím jsme ustavili ten klub tady. Prostě my jsme nebyli úplně závislí na tom, co se děje v Praze, e, co se týče tý strany zelených. A začali jsme se věnovat i tý agendě tý jaderný energetiky a zjišťovat si zjišťovat si toho víc. Vybavuju si, že jsme měli tu šanci si předvolat tehdejší vedení jaderné elektrárny temelín tady na takovou interní besedu mezi námi zelenými a a jí a že že jsme se teda pídili vo po té jejich strategii a že nám bylo jasné, že minimálně se musí odstoupit od těch čtyř bloků a že ideální by bylo odstoupit vůbec od toho celku. Ale v té době se tady

neangažovaly ještě ty jeho české matky a a tydle spolky, které vznikaly postupně, tak energicky se neangažovali nebo tak neexistovaly. Ani to přišlo až až kolem toho roku 92 a později, že jo. Takže zelení tady jako to neměli jako jednoduchý. ty s tou kritikou jaderní energetiky byly sami, ale zároveň se pak zpětně ukázalo, že ty začátky strany zelený jsou spojeny s poměrně jako chytrou infiltrací ze strany STB. No to to jsme slyšeli, to jsme opravdu slyšeli, ale eh to bylo to centrum. Jo, tady tady opravdu ne, tady to vznikalo jako takový e klub klub lidí, kteří se sejdou prostě a teď jako tak něco dělejme v té v té agendě víc, než je Čsop. Jo, já se svými zkušenostmi s ČSP jem eh jako nemohl vědět, jak se vlastně má dělat ta politika a tak jsem se to učil zachodu a ty moje spolupracovnice tam byla řada žen, teda, který tady potom zelený zastupovali v na radnici. Tady se nám podařilo prostě proniknout. Byl tam Jiří Bureš, kterej je momentálně třeba ředitelem té Jihočeské pobočky agentury pro ochranu přírody a krajinu. Tak s ním jsem nakonec seděl v tom svém prvním období, tedy eh taky eh v zastupitelstvu. To bylo v roce 94 už, že jo. To už jsem doma a prostě nějak fungujeme. Tady byla silná kritika jaderní elektrárny Temelin, ale ale ze strany ze strany eh ze strany ODA a já jsem právě po tom, co ty ji zmínila vlastně na krátkou dobu, když si to zpětně ličím, tak já jsem eh vydržel u zelených jaksi stranicky u zelených jenom do toho roku 93 a potom jsem se spojil s lidmi, kteří vlastně vlastně bojovali proti Temelinu v takzvané eh eh asociaci pro energetiku a ekologii. To byla zajímavá asociace eh většinou technicky vzdělaných odborníků tady v jižních Čechách teda eh která vznikla a která spolu zakládala místní pobočku ODA. Tak já si vybavuju, že ačkoliv jsem seděl se zeleným Jirkou Burešem ve zastupitelstvu věrný lavici, tak vlastně poprvé jsem se dostal jako nestranník za ODA. Mhm. Tak a oni kritizovali dlouhýho a jadernou energetiku jako takovou podobně jako Bedřich Moldán. Takže jsme v roce 93. Ty nejsi na ministerstvu životního prostředí. Tam tam jsem skutečně váhal. Co dál? čoho profesně už eh už teda eh eh po takovým určitým rozčarování jsem si říkal, že si budu muset hledat obživu jakožto buď advokát a nebo zaměstnanec e právník. Takže jsem krátce působil jako právník tady v bance prostě komerční a po půl roce jsem se stal de facto podnikovým právníkem a jednatelem malé vznikající organizace pro oblast ochrany životního prostředí v Třeboni. Jo, čili tady jsem trochu přičuchl teda v uvozovkách k podnikání, teda protože jako jednatel eh jsem měl na starosti eh organizačně právní agendu eh společnosti sročko, to bylo, který chtělo podnikat e v zajímavý oblasti a to je eh kromě řekněme ekologických studií a kromě ochrany životního prostředí taky v takové praktické činnosti, jako je čištění rybníků eh prostřednictvím speciálních technologií, speciálních stacích bagrů, eh které měly tu výhodu, že mohli těžit ze dna rybníčního bahno, aniž by se ten rybník vypustil. A pak se ukázalo, že to je docela nosnej program pro rekultivaci odkališť v eh Ostravskokarvinským revírum. My jsme postavili tenkrát v tý malé společnosti na úvěr, na dluh dosti velký, ale řádně splacenej. Jsme postavili první bagr, jmenoval se Roženberg, podle rybníka Rosenberg a čekali jsme, že že se s tím uchytíme tady na jihu Čech, ale doma nikdo není prorukem. Tady prostě byly ty firmy zavedený na to vyhrnování zauchá prostě toho rybníčního dna, toho letnění těch rybníků. No a dozvěděli jsme se o tom čirou náhodou, že že se prostě hledá nějaká vhodná technologie na na rekultivaci prostě těch zatopených odkališť na severu Moravy a přihlásili jsme se do soutěže, kde kde

nakonec jsme zůstali s jednou australskou firmou a naše bagry se ukázaly výkonnější. ostatně eh byla to technologie kombinovaná prostě se švédskou, švýcarskou a českou zkušeností, teda nebyla tedy úplně nová, ale v tý třeboni to znali, protože tam mají blízko. Takže z takového odštěpení od botanického ústavu, pan docent Pokorný teda, jo, tehdy inženýr přibyl, jo, jsem se začal věnovat mimo jiné této činnosti, no a zároveň jsem si udělal zkoušky jako advokát teda a eh převzal jsem kus poradenské právní činnosti pro ty obory, které se ukázalo, že mě sami vyhledali znovu z Prahy a pro ty instituce. Takže kromě ministerstva životního prostředí tenkrát byla ještě pořád velká nouze o právní porady, prostě kompetentní právní porady v 90. letech pro ty základní instituce MŽP, Čižp, Správa chráněných krajinných oblastí, jo, čili já jsem měl půlku agendy tu tu takovou jako řekněme firemní právník, jo, a půlku agendy teda eh specialista konzultant pro oblast životního prostředí jako právníkou. Takže tu jsem tu jsem prostě prakticoval až do konce těch 90. let a zároveň jsem si našel trochu času na tu angažovanost v tý politice, protože jsem cítil odpovědnost prostě za za to, že z aktivismu nebo z aktivních občanských postojů eh musíme pro e ten politický život taky jako přinést nějakou oběť, jo? A jako ukázalo se, že to oběť opravdu je nelehká, že ty stranické programy v těch 90. letech, že nakonec jsem třeba tady spolupracoval s tou ODA víc než než bych očekával prostě díky té asociaci pro energetiku a ekologii, protože ta byla vyhraněná proti jaderný energetice nejméně tak možná ještě více než zelení a pokoušela se zabránit dostavbě Temelína a dostala se do toho místního zastupitelstva, kde jsem já za ní byl vlastně zvolen. Jo. a prostě ta nepřehledná politická situace. Já říkám vždycky, že jsem kandidoval za jeden a tentýž program a to je program ekologický, jo. A a i k nám dolehly ty zvěsti o tom, že strana zelených prostě eh je v tom centru nějakým způsobem infiltrovaná podivnými lidmi. A když vstoupila do parlamentu, do té eh liberálně sociální unie LSU a tam byli dva nebo tři za e poslanci za zelený, tehdy v roce 92 byli zvoleni, tak já jsem se o rozhodl opustit zelený a podporovat tady to tu ode eh eh to to to jsem považoval prostě za důležitý. Byl jsem za ní čtyři roky v zastupitelstvu. Pak eh pak zase byla přestávka pro mě čtyři roky a tak jsem to různě střídal. Byl jsem tam celkem 14 let a to poslední jsem vykonal jenom do poloviny, protože v 70 letech si myslím, že je čas předat štafetový kolik někomu mladšímu, energičtějšímu a taky prostě s tou realitou z jinýho pohledu, že jo. Mhm. Já bych teďka chtěla, kdybychom si chvílku povídali jednak o tom zápase o temelín a protože jsi říkal, že jsi dělal vlastně právní podporu těm institucím, jako byl ministerstvo životního prostředí nebo Česká inspekce životního prostředí, tak ji musel sledovat ty změny v legislativě. Tak jestli bysme si mohli krátce říct, jak ten trend eh v těch 90. letech, jak to tam fungovalo. No, tak já už jsem naznačil jako Ano, rozumím. Jo, já už jsem naznačil, že eh byl tady trend oslabit tu ekologickou legislativu v těch jejich tradičních eh kompetencích, který jsem jmenoval jako územní plán, teda lesnictví, který si vydobila při založení toho ministerstva životního prostředí. Prostě vláda Václava Klause se zachovala úplně jinak, než vláda premiéra Pitarta. a ty kompetence tomu ministerstvu jako odňalá. Nicméně pod tlakem prostě přibližování se k Evropské unii jednak nechala v platnosti celou řadu těch zákonů minulých. A to se naštěstí stalo jak s Ejou, tak se to stalo i s tou 114, že jo, zákonem o ochraně přírody a krajiny, který byl relativně velmi silný a velmi progresivní. Takže eh prostě ty principy eh toho ochránářského přístupu

v tom dobrém slova smyslu, přece jenom nějaké brzdy e tomu eh překotnému a často antiekoilogickému rozvoji byli schopný nastavit. Jo, to si myslím, že tam opravdu v průběhu 90. let tyhle dva zákony jakž takž fungovaly, přestože neustále hrozilo, že budou oslabeny. Já si vybavuju, tuším z roku 94 Diberiál. Diba byl ministr hospodářství tehdy, eh, který se jmenoval o odstranění ekologických bariér podnikání. Takže

byl byl to zajímavý materiál. Ano, ano. Odstranění ekologických bariér podnikání byl zaměřen prostě na změkčení ekologické legislativy přijaté počátkem 90. let, jo, v těch dejmalovskoanovském období teda, jo. Eh, takže to tohle našťestí neprošlo přes tu vládu z nějakých důvodů a nebo i když to eventuálně částečně prošlo, tak nebylo úplně realizováno, ale bylo vidět, že dojde k těm střetům, protože se začaly formulovat zájmové skupiny, prostě investoři, eh, banky, eh, podnikatelé. logicky, my jsme v tom roce 92 to měli dosti lehké, protože ta legislativa a naladění toho parlamentu bylo takové, že jo. Eh, ta atmosféra se jako měnila. Méně méně prostě lidé sami byli ochotni věnovat se životnímu prostředí. měli existenční starosti, eh, a podnikatelský subjekty vznikaly a zanikaly. E, byla tady ta privatizace velká, že jo, i malá privatizace, ta restituční, to prostě se nepochybně jako dotklo dotklo té oblasti. A co postrádám jako je eh a co zmizelo úplně a bylo to na tom počátku těch 90. let. Tak tak toto, je, že zmizela určitá státní ochrana přírodních zdrojů. Jo, ta federální úprava zpočátku federální úprava toho zákonodárství eh přinesla věci, které byly stručně a nepřesně řečeno, ale vyňaty z privatizace a měly zůstat jaksi trvalé jako přírodní zdroje tomu státu a byla poměrně rozumně široká. rozumně široká v tom smyslu, že by nebylo možné privatizovat eh úplně eh ty eh záležitosti, jako jsou hnědouhelné a černouhelné doly a že se nepočítalo prostě s takovým eh rozsáhlým eh s takovou rozsáhlou privatizací v tom obecně v tom nerostném bohatství eh země, které nebylo sice velké, ale přece jenom nějaké bylo. Eh, takže nebyla by asi taková velká privatizace v nakládání s vodami, pokud jde o to provozování čistíren a odpadních vod. A to všechno prostě tam byla debata v 90. letech, které přírodní zdroje eh mají zůstat prostě v rukou státu. To znamená včetně toho režijního hospodaření, jo, protože v lesích se začalo hospodařit externě. Mm.

Lesy České republiky dodnes existující si vlastně pronajímá subdodavatelské dodavatelské firmy místo toho, aby měl svý hajný a ty hajný svý svý prostě dělníky v lese. Eh ve vlastní režii prostě se přestalo v lesích hospodařit. Vznikly z toho různé a velké komplikace. Ne není taková prostě kvalita, je to často předražené. Eh, tyhle věci se prostě stát podle mě neměly. V těch přírodních zdrojích ta privatizace neměla jít tak daleko, jak prostě došla. Nemluvím už vůbec o způsobu privatizace prostě zemědělského půdního fondu v těch oblastech, kde ta půda byla státní, jo, protože samozřejmě, že většina půdy, skoro 2 tř. měla toho svýho vlastníka nominálně i přes období socialismu, takže tam došlo k restituci jenom. Jo, ale třetina půdy, tady zemědělský půdy byla státní a prostě se zprivatizovala a přitom se nevy nevyřadily dostatečně ty ekologické zájmy. Takže došlo k četným přehmatům, privatizacím v národních parcích, restitucím dokonce i eh, které nemusely být a nemuselo se odškodňovat dneska eh v poměrně velkém rozsahu e třeba ty ekonomické újmy ve zvláště chráněných územích. Mhm. Mhm. Takže prostě ten pohyb té legislativy byl eh byl taky nepříznivý. Ted' jsem mluvil o těch nepříznivých aspektech. Eh, na druhou stranu se třeba podařilo prosadit myšlenka, která šla současně a souběžně s tou legislativou v té ochraně přírody, že podstatné a významné části té e ochrany přírody je nutno chránit

také vlastnický. To znamená, že do buď majetku státu nebo spolku se naopak získá nějaká ta cenná, přírodně cenná půda v rezervacích a a v těch zvláště chráněných částech přírody. Nebylo to masově, na můj vkus toho je málo, ale prostě dneska agentura ochrany přírody a krajiny jako spravuje takto třeba několik tisíc hektarů a další stovky, minimálně možná nízké 1000íce hektarů, rozjíždějí takzvané eh pozemkové spolky, že jo. Mm.

Což což je nejenom agenda ČSOP, ale i jinejch organizací, který si vezou kus prostě cené a a hodnotné přírody majetkově vykoupí nebo jim to je darováno. Tak to jsme od začátku prostě jako tlačili eh od těch 90. let. Já si vzpomínám, že jsme tomu říkali místo pro přírodu.

Mhm. Mhm. Jo. A že pod tímhle heslem se to i někde myslím v tom ČSOP ujalo. No a byl byly to výkupy a byly to prostě metody. E tady jsme se inspirovali hodně v tý Anglii, kde je na podobným principu a ve větším a trošku i jiným měřítku funguje National Trust. Mhm.

Ty jsi zmínil, že proti tomu trendu, řekněme tu environmentální legislativu nějak rozmělnovat nebo oslabovat, ředit, takže zase proti tomu šla ta potřeba se přiblížit Evropské unii, do které jsme chtěli vstoupit a vlastně tam byla řada požadavků. Jeden z nich byl nějaký hospodářskej výkon, ale další požadavek byl nějaké legislativní prostředí.

Eh, vzpomeneš si na nějaký jako silný moment, kdy ty poradci Fáre a ti lidé, co vlastně ze zahraničí sem přijížděli a nějak nás jako politickultně připravovali na ten vstup, eh, že by tam byl jako nějaký extrémně jako silný, e, silná intervence ve prospěch životního prostředí, že bylo třeba řečeno tohle tohle musíte dát do pucu, jinak to jinak to nebude. Tady je nutno říct, že že ten impuls z tý Evropský unie, tomu se prostě v tý legislativě říkaly i říkalo srovnávací tabulky, že jo, které začaly vznikat v té druhé polovině 90. let do detailu na porovnání těch předpisů evropských na jedné straně s tou současnou platnou legislativou, že jo, a z těch eh porovnání pak měla vyplynout tedy ta mezera a ten způsob ten způsob, jak to upravit, tak ten tlak bez toho tlaku té Evropské unie by nám hrozilo, že že opravdu dojde k dalšímu oslabení té legislativy jednak z počátku 90. let a jednak, že nebudeme schopni prostě to posunovat dál, protože ta evropská legislativa se vyvíjí, že jo, ta není stálá, jo. Takže to bylo to bylo velké štěstí, že ta že ta Evropská unie v různých programech, já si vybavuju už teďka ne úplně přesně, ale že jsem se části toho také eh účastnil, myslím, že na doporučení zrovna profesora Moldana. V té druhé polovině 90. let jsem dělal e tady v té kanceláři hodně srovnávacích tabulek, ze kterých toto plynulo. A eh celkově ta

legislativa byla samozřejmě posílená tímhle momentem a vláda Václava Klauze, která vydržela, tuším, že do roku 98, že jo, pak pak ji střídá Miloš Zeman, tak eh ta ta se tý se nepodařilo rozložit tu silnou legislativu z počátku 90. let, byť ty kompetence MŽP teda byly zkrouhnutý, tak eh tak prostě eh kdyby pokračovala a nebyla Evropská unie, tak bych z toho měl velké obavy. Jo. E to si myslím, že už bylo ale v rukou opravdu jak politiků, tak tak těch občanských organizací, které tehdy vznikly na úseku ekologickém jako houby po dešti.

Samozřejmě jednou z prvních, když si to tak jako vybavuju, eh, tak eh ještě za Bedřicha Moldana jsme diskutovali, že by bylo dobré ustanovit takzvaný zelený parlament a že by to vlastně měly být ty angažovaní lidi z těchhle oborů, aby se pravidelně po potkávali, aby si utvořili jakoby základnu pro výměnu názorů, protože protože jako všude jinde, tak i v ekologické oblasti v té první polovině 90. let ty spolky teprve vznikaly. Místo toho zelenýho parlamentu, ale pokud se nepletu, tak v této souvislosti byl ustanoven právě zelený kruh, aby umožnil vlastně řadě těch organizací jakousi koordinaci nebo výměnu těch názorů a že

ta představa toho zeleného parlamentu byla trochu zcestná, pokud jde o to, jakou by měl mít roli, jo, a co co strana zelených a a podobně. A ta zelená najednou začala vadit, jo, ta ekologická nevadila, ale ta zelená začala vadit právě proto, že že byly ty problémy s těmi s těmi infiltrovanými některými představiteli strany zelených, teda eh v centru prostě eh ze strany ze strany tý těch takzvaných starých struktur a STB. Do jaké míry to vlastně byla pravda nebyla, tak to já nedokážu zpětně posoudit, ale prostě ta zelená se stala nechtěnou. Ostatně neuspěli jsme ve volbách. Jo, já jsem, jak jsem říkal, tak jsem kandidoval do toho ČNR a já si myslím, že by se to přirozeně nějak vyvinulo, kdyby kdyby ta strana uspěla a měla tam prostě svůj klub. No, ale to se nepodařilo v tom roce 90, ale v té druhé polovině těch 90. let už prostě se etabloval zelený kruh dostatečně a hlavně vznikaly ty spolky, že jo. A teď jako probrat spolkovej život podle spolkovýho zákona, tehdejšího zákona o občanských sdruženích, že jo, se tomu říkalo, tak to by byla sama kapitola o sobě. Do toho bych teda nešel do detailu, ale jenom jenom prostě, že rostly ty spolky jako houby po dešti, jo, a byla jich celá řada. Některé a možná většina jich byla úplně jenom lokálních, jo, a některé prostě byly zase naopak celostátní, i když působily jenom s jednou třeba centrálou a dvěma pobočkami. Prostě ta pestrost eh ta pestrost toho organizovaného života eh v oblasti nevládních organizací je tak velká. Já jsem samozřejmě zůstal tím členem Českého svazu v 90. letech tak velká, že se těžko popisuje. Zůstal jsem členem toho Českého svazu ochránců přírody a eh a to angažmá jsem vložil prostě do té do té politiky, jo. A takže eh úplně jsem nesledoval eh všechny kampaně a všechny detaily eh prostě toho vývoje. Nicméně legislativu jsem sledoval díky tomu, že jsem ji praktikoval vlastně celou dobu až do toho roku 2006, kdy mi skončilo členství eh v legislativní radě vlády, eh kam jsem jako vlastně konzultant odborný, to není zaměstnání, ale prostě jako konzultant mohl nastoupit v roce 98. Ještě než se dostanu k té legislativní radě vlády, tak ten spolkový život, pojďme jenom velmi stručně, eh jako měl ten svůj hype nebo to své jako silné období eh díky e tomu, že to předtím nešlo a teď jakoby byla ta energie nebo proto, že třeba ty politické strany vlastně nedělaly to, co občané jako očekávali nebo kde vidíš ten zdroj? Ono to šlo z více stran, jo. Zprvė třeba eh ten zákon o ochraně přírody a krajiny zavedl poprvé v našem e právním řádu možnost účasti těchto spolků na těch správních řízeních, že jo. Tam byl paragraf 70 a 71, které se týkaly obcí a občanských sdružení a které se týkaly možnosti vstupovat prostě do těch procesů rozhodovacích. To byl velký impulz, jo. Eh, my jsme se do detailů nemohli bavit o struktuře toho zákona. Byl to jeden z několika a ve své základní kostře vlastně platí dodnes. Ale ale to toto tenhle prvek to byl významný stimul, aby prostě a tam byla velká debata o tom, jestli to mají být spolky celostátní nebo místní, kolik mají mít členů, jak jakou mají mít předchozí angažovanost, jaké jaké podmínky by se měly stanovit pro takovouto účast. Čili to je agenda, kterou já jsem sledoval docela docela jako podrobně v těch 90. letech a a byl to i důvod, že se ty spolky prostě takhle rozhojnily. Nepochybně někdy to mohlo být i trochu jako tak na Váhách, jestli je to eh jenom ten nimbi efekt, jak se říká, eh jo, čili za našimi hubny si ty problémy řešíme a jinde nás to nezajímá. A nebo naopak je to jako takový to povolání, poslání. Ta oblast je prostě konfliktní a já když si vzpomenu, jak tady postupně vznikal ten odpor vůči dostavbě Temelínu, jak vznikaly jehočeské matky například jako významnej spolek a a další tyto eh

sdružení nebo prostě občanský iniciativy, tak to nebylo nějakým jedním vrzem a že že to bylo bylo to spontánní. Bylo to spontánní a muselo být nějaký velký téma. Jo, tak tady ta jaderná energetika si o to říkala.

Jo, aby to téma, aby to téma bylo zvednuto, ale ale bylo to ve skutečnosti až po odchodu Pithartovy vlády, jo. Pithard sám, když končil, tak řekl, necháme jaderný jadernou elektrárnu temel na rozhodnutí příští vlády. Náš mandát končí, pokusíme se ho obhájit. Byl už jako naladěn kriticky, ale nebylo jasné. No a ta Klausová vláda rozhodla potom o tom, že to budou ty dva bloky, jo. Takže vlastně bylo to částečné vítězství.

Na druhou stranu prostě ty vlivy eh rozvoje spolkového života vedly k ustanovování dalších a dalších organizací tady na Jihučech. To byla především Kala jako sdružení na ochranu prostředí, že jo, a byla to Rossa. Tu js nějak spoluzakládal. Jo, tu jsem dokonce, ano, tu jsem dokonce spoluzakládal s Nadou Johannisovou. To je pravda. To byla taková jaksi specifická agentura poloprofesionální, že jo. Ta Nadá tam měla nějaký úvazek a ta se věnovala spotřebitelským dopadům eh vlastně eh ochrany životního prostředí. Eh byly tam různé různé programy na na problémy chemizace životního prostředí a na používání různých pracích prostředků a tak dále. Jo, ale angažovala se jako poměrně všestranně, založila knihovnu. Jo, to je to je typ typ typ ne těch aktivistů, kteří jsou v první linii, že jo, ale těch, kteří vytvářejí taky zázemí, že jo, třeba přes tu knihovnu a přes ty kontakty na konzultanty a odborníky, jo. Takže bylo to velmi pestré. No, my my jsme vlastně natáčíme ten rozhovor v říjnu 2025, kdy eh máme po volbách a sestavuje se nová vláda, máme nové složení parlamentu a v tom veřejném prostoru se znova jako do popředí dostává ta myšlenka, že když chce člověk mluvit do veřejného dění a ovlivňovat ho, takže má prostě si najít nějakou politickou stranu a usilovat o politickou funkci a když dostane tu důvěru veřejnosti, tak pak má možnost teda do těch věcí mluvit. A vlastně tady z tohoto toho konceptu se ty spolky jaksi do něj nevejdou, protože spolek si může založit prostě stačí tři tři sousedi a založit spolek není nic těžkého a ty vlastně teda jak skrze nějaká legislativní pravidla, tak na nějaké nepsané nepsané jako dohody ve společnosti do toho veřejného dění také mluví, pořádají demonstrace, petice, chodí do parlamentu. mluví na poslance, ty s tou svojí zkušeností vlastně člena veřejné správy, eh právníka, který nějaké spolky zastupoval, eh člena politické strany. Jak jak vidíš tenhle jakoby tohle napětí? Jako mají občané právo mluvit do veřejného dění, i když nemají politickou funkci? No, já myslím, že nepochybně, protože mají už i to volební právo občané, že jo. Takže to volební právo se zdaleka nevyčerpává prostě tím volebním volebním aktem. On pojem občana, kdybysme se podívali prostě do té minulosti, je daleko širší a vlastně je to spektrum určitých svobod. Samozřejmě, že historicky se to vyvinulo. Eh, nebudem tady rozebírat e svobodu eh, shromažďovací například. Jo, i když s tím to taky souvisí, ale eh prostě eh ústavně máme zakotveno právo na příznivé životní prostředí. Kdo to tam dostal? Mimochodem, no to bylo právě součástí těch debat e o tom zákonu o životním prostředí, že jo, do té listiny základních práv a svobod, jo, a eh vlastně ta byla přijatá na federální úrovni, takže eh ty formulace konkrétní musely projít přes ty federální tehdejší poslance, kde si myslím, že nebyl nebyl až tak velký problém. Nicméně já už si vůbec nevybavuju než jednoho a to byl Gandalovič, eh, jako tehdy dodnes působí někde v

diplomacii třeba. Jo, ale to byl velmi velmi zajímavý mladý poslanec ze severních Čech, ekologicky jako hodně orientovaný. Pak dělal chvíli náměstka ministra Bendovi taky jako v životním prostředí, ale pak se dal na diplomatickou kariéru. Prostě je to člověk, který nakonec způsobil v ODS. Jo, ale eh jaksi pomohl určitě té formulaci, která se dostala do té eh listiny základních práv a svobod. Takže eh určitě Vavroušek, samozřejmě Pepa, kterej to jako za ministerstvo hlídal, aby se to tam dostalo. A takže to byli lidé kolem kolem kolem Vavrouška, které v té době vedl Mirek Martiš a další prostě jména. Petr Kužvard taky chvíli působil na federálním ministerstvu pro životní prostředí. Tak tak to si myslím, že bylo taky důležité vzpomenout jeho jméno, protože jednak už nežije a jednak se hodně snažil tomu pomáhat potom jako advokát eh těch spolků v ochraně životního prostředí. No tak asi tak. No eh jako který koncept má pravdu? No já nevím. eh všechny ty linie e prostě se musí rozvíjet, takže když mám právo na příznivé životní prostředí, tak je na mě, abych si vybral ty prostředky, které jsou k dispozici. A eh sice Václav Klaus to byl, který prohlašoval, tak si udělejte stranu a až se dostanete do parlamentu, tak vám budeme naslouchat, že jo. No tak víme, že se tam zelení dostali do parlamentu, až byl prezidentem, tuším, že ano, v tom roce 2006 a že jedna z prvních eh věcí, kdy nenaslouchal eh tehdejšímu ministru životního prostředí za Zelené Bursíkovi, byla ta známá scéna o tom, jak jak mu ukazuje Martin Bursík na ty přesvícené lustry na na hradě, že spotřebovávají příliš mnoho energie a že je třeba se tím zabývat, čímž čímž Klauze velmi pohoršil. No tak to je taková jenom malá vsuvka, ale prostě právo máme se angažovat těmito třemi cestami. A druhá věc je, že legislativa, mezinárodní a teď se dostáváme nejenom k tomu principu účasti veřejnosti na věcech životního prostředí z hlediska zákona EA, kde je jednoznačně jako tou velmi důležitou součástí a byl tam od začátku tenhle princip? začátku. Jo. A to je jeden ze smyslů tohoto zákona. Takže i když se pořád uždibuje z něj, i když se pořád to oslabovalo, e, tak, eh, tak ta veřejnost tam prostě zůstala a musí tam bejt, musí tam být. Eh, takže stejně tak to nakonec, byť v oslavené eh podobě zůstalo v tom zákoně na ochranu přídu a krajiny. Pak přišla ta árhuská úmluva jako mezinárodní, my jsme jej signatáři, že jo, a ta říká eh jednoznačně, že ta účast veřejnosti musí jít až tak daleko, že má i právo na ten soudní přeskum. Jo, čili právně bych o tom nepochyboval, že z hlediska mezinárodního, evropského i národního je v pořádku ta účast a že samozřejmě můžou nastat případy, kdy je nějakým způsobem využita podivně, ale ale který nástroj se nedá v té zemi zneužít. Vidíme eh to na tržním prostředí, že jo. eh časté případy různých podvodů a nebo a nebo eh nedostatečnosti e těch tržních pravidel vedou prostě k situaci e, která není optimální a takže zneužít se dá samozřejmě i těchto ustanovení k nějakým privátním bojům nebo k něčemu nekalému, ale od toho jsou tady prostě právní nástroje, které to dokážou rozlišit a jsou tady novináři a je tady prostě tisk a média, která prostě prostě pomáhají udržet nějakou tu rovnováhu, aby to aby to fungovalo jak má. Dobře, tak pojďme k roku 98, kdy ty se stáváš členem legislativní rady vlády. Tak poprosím možná nejdřív e řekni našim posluchačkám a posluchačům, co je ten orgán zač, k čemu k čemu je dobrý, nebo jak fungoval eh tehdy a jak jsi se do něj dostal a co jsi tam zažil. No tak jako jako ten advokát, řekněme kolem tý poloviny 90. let do do na půl na nebo prostě napůl úvazku na částečně eh zainteresovanéj v těch konzultacích v práva životního prostředí, tak jsem eh tak jsem eh prostě byl znám v těch kruzích e kde jsem poskytoval služby, e tohoto charakteru, čili právní

poradenství v oblasti životního prostředí. Tak e eh jsem se tomu věnoval v té praxi. Eh to byl to byl jeden z důvodů, proč jsem byl vybrán v tom roce 98 do tohoto orgánu. A ten organ vlastně to to je taková legislativní rada moudrých, teda to odborný odborný konzultační orgán vládní, který si vláda zřizuje jaksi povinně na základě e na základě svých usnesení a který je tady, co pamatuju od jakživa. Takže i za minulého režimu i za tohoto nového režimu, myslím tím od roku 90 a tak dál. No tak je to prostě sbor, řekněme 20 až 30 specialistů na různé obory životního prostředí, kteří se pravidelně schází a kteří projednávají návrhy zákonů předkládané na základě legislativní iniciativy vládou do parlamentu. Takže oni dbají to jenom eh to by možná přeřek. Ta legislativní rada vlády není 30 oborů životního práva, ale e eh práva, pardon, 30 oborů práva, pardon. Oborů prá. Ano. Občanské, obchodní, trestní, jo, finanční. Ano, ano, je to tak. No, takže opravdu obory práva zastupují tam ti jednotlivci, e, nebo skupinky, že jo, různé obory. No a tak my jsme byli za právo životního prostředí nominováni dva. Eva Kružíková, docentka tehdy na ústavu pro ekopolitiku a v právnické fakultě. A já prostě jsem byl eh jako konzultant nominován vlastně lidmi, kteří mě znali ze své osobní zkušenosti také e a odborně. Tak to byl tehdejší ministr životního prostředí a a minist to byl Miloš Kužvard a vlastně ministr pro sociální věci a to byl v té vládě to byl Vladimír Špidlá. Mhm. Takže ti podpořili tu moji nominaci a já jsem tam potom docházel osm let a byl jsem zpravodajem střídavě samozřejmě na ty různé předpisy, které buď byly přímo z dílny ministerstva životního prostředí a šli do vlády jako návrh zákona a vláda se s nima musela vypořádat a nebo eh byly to jiné předpisy, které ale se významně týkaly oblasti prostředí u těch jiných předpisů, že jo, jsme se mohli navíc vyjadřovat jako řadoví členové tedy té legislativní rady vlády, stejně i tak bez nutnosti být tím zpravodajem. A byls tam teda sám nebo s tou Evou Kružíkovou? Byli jsme tam oba dva. By tam oba dva. Byli jsme tam oba dva. A měli jste pocit, že vás ty ostatní experti berou jako eh rovnocenně nebo nebyl tam nebyl prostě problém v té úrovni odborné a ta politická se tam neřešila. Jo, to skutečně a vláda ty vaše doporučení Ano. Často často respektovala. zejména, když to mělo sílu toho eh předsedy předsedy, kterým zpočátku byl eh ministr spravedlnosti, ať už Motejl a nebo nebo Richecký, že jo, a pak jiní ministři té spravedlnosti, kteří té e radě předsedali. Takže tam se dbalo na ústavnost, tam se dbalo na účelnost, jo, tam se dbalo na tu právní stránku především, jo. eh, ta věcná stránka samozřejmě to si buď rezort obhájil nebo neobhájil, ale my jsme se dost pouštěli často i do těch věcných stránek těch předpisů ministerstva životního prostředí, protože jednak to je novejš obor práva pořád a jednak prostě tam to věcné a to právní úplně nešlo od sebe oddělit, protože eh jaksi eh efektivnost, účinnost těch norem eh je vázaná na nějaký soulad mezi tím právním a věcným řešením. Zabývali jste si někdy vyhodnocováním toho, jestli ta eh z ten předpis, ten zákon, jestli dělá to, co jako se od něj očekávalo, protože No, tak to je dobrá otázka, opravdu velmi dobrá. Já vyčítá ministerstvu životního prostředí, že nemá ucelenejš systém vyhodnocování účinnosti, vyhodnocování efektivity. právních předpisů, eh byť eh zejména Český ekologický ústav takovou agendou jaksi do značný míry nepřímo pověřen je, e protože

se třeba zabývá sledování množství určitých látek eh v ovzduší, v prostředí obecně a a v depozitech a tak dále. Existuje evidence třeba eh skládek černých a takovéto věci.

Český ekologický ústav. Myslíš nově cenio? Cenia. Ano. Ano. Já to říkám ještě postaru. Jo, jo, jo. Je to tak. Jo, takže jako v jistých fázích jsem doporučoval, aby to bylo vždycky provázáno jakoby k těm jednotlivým ustanovením tohoto zákona, aby každý ten obor v tom životním prostředí, to buď na tý svý odborný organizaci a nebo na tom ústavu teda všeobecným, což je ta CIA, jo, jako se se řešilo, eh legislativní rada e a to záviselo na na přisun informací od těch jednotlivých členů, byla závislá pouze na tom, co tam ten zpravodaj jako vydoluje eh ze své osobní zkušenosti a nebo s informací toho resortu. Jo. A to samozřejmě nebylo nějak zvlášť jednoduché, byť byť teda u je pravda, že prostě monitorovací zprávy o stavu životního prostředí ministerstvo předkládalo jako v těch letech, co jsem působil v té v té legislativní radě a předkládají snad i dosud. Nevím, do jaké míry samozřejmě se berou vážně v té vládě, ale tam je řada, která nepřímou se dá říct, že souvisí. Já jsem chtěl tu souvislost jako patrnější a a přímější, aby prostě se nedělaly věci zbytečné. A na druhou stranu, když to vezmu třeba na příkladu zákona na ochranu zemědělské půdy, tak tam je prostě to je kompletně selhávající zákon. To je jedna z věcí. Ta ta měla být odstraněná už v roce 92 podle názoru těch hospodářských ministrů, protože vytvářela překážku vlastně tomu podnikání, rozvoji a výstavbě.

Eh, tenkrát se nám podařilo, e, to byl střed zase s ministrem Dybou a tenkrát jsem tedal prostě nepříznivé stanovisko na novelu tohoto zákona, kterou jsme na ministerstvu životního prostředí navrhli.

To jsem chodil taky obhajovat potom do České národní rady, do těch výborů a to byla taková ekologizace tohoto zákona o zemědělské půdě, aby se k tomu prostě přistupovalo z hlediska funkcí ekologických a z hlediska e k té ochraně tedy eh a vlastně jako cenného přírodního zdroje, aby prostě se zbytečně tou zemědělskou půdou neplítvalo. Ono by se nemělo plítvat žádnou nezastavěnou půdou. Prostor je taky přírodní zdroj, že jo. Prostor není nekonečný a mělo by se s ním šetřit e z mnoha důvodů. Ale u té půdy prostě to je to je případ selhávajícího zákona. A pravděpodobně ty zájmové skupiny jsou tak vlivné, že se z toho stala formalita a že to to hlavní totiž to to vynětí ze zemědělského půdního fondu se stalo víceméně prostě pravidlem místo toho, aby bylo zcela výjimečné. Jo. A to ty pokusy o to zpřísnění zákona byly opakovaně i i na konci 90. let, protože za to odnětí se musí platit jako do fondu životního prostředí. A tam se koncem těch 90. let podařilo, myslím, že za té sociálně demokratické vlády ty odvody jako eh hodně povýšit, takže se zdálo, že to teď ta vláda začne brát vážně. No, samozřejmě, že kolem toho byl kraval a když ta vláda potom končila, tak buď už ona, ještě ona nebo už ta nová zase ty odvody zase tlačila dolů a zase byly sníženy. Čili tam ten pokus prostě přes tu ekonomizaci a přes použití toho jako ekonomického nástroje vlastně selhal a ten administrativní nástroj, to znamená zákaz až na naprosté výjimky investičních záměrů e důležitých celostátně, že jo, tak se nepodařilo prosadit a a to je špatně. No, jo. Já to možná doplním jenom pro e pro naše eh auditorium. informací, že vlastně asi před rokem a půl proběhla novela tady toho zákona zase směrem k tomu lepšímu. Podařilo se zvýšit ty odvody, podařilo se tam vložit nějaká nová pravidla, která by ty zábery měla brzdit. Ale mě teda překvapuje, že už to bylo téma v těch 90. letech, že bylo a velké bylo skutečně tam bylo několik soubojů, jak říkám, o to odstranění úplného jako zbytečného

zákonu, e, který brání tedy rozvoji podnikání, tak pokus udělat z něho účinný nástroj ochrany zemědělské půdy, což lze vyčíslit pouze přes ty úbytky roční, že jo. A když se podíváme na tu řadu těch úbytků za těch 30 let, jo, tak nejenom, že se drží na vysoké úrovni, jo, ale nejsou tam ani ty trendy eh vysledovatelné prostě, že by se to nějak eh s ohledem na to buď zpříšňování a nebo naopak uvolňování výrazně měnilo. Čili tam bylo na místě si položit tu otázku po efektivitě tohoto zákona a potom jestli ta státní politika v tomhle sektoru je záměrně formální a liknavá a nebo a bezradná a nebo jestli prostě jenom je to eh je to nedorozumění, které je třeba napravit. Já vím, že k tomu k té novele došlo, ale já jsem zklamán prostě tím rozsahem tím té poslední té poslední úpravy, která je sice lepší než nic, ale ale že se jako do toho nešlo eh komplexněji prostě, protože my jsme pro tu asociaci eh zemědělskou, nevím jak se přesně jmenuje, soukromých vlastníků, myslím, jo, podnikatelů v zemědělství vypracovali e v určité komisi takovej návrh zákona, e, který by to řešil daleko radikálněji a daleko komplexněji, ale s tou novelou se nechtělo to ministerstvo životního prostředí, přestože ji mělo k dispozici, příliš zabývat. Hm, to je také, ale ale to je jasný zákon, kde se může konstatovat bez velkých problémů, že že ten jeho cíl není naplňován prostě, jo, protože on není ani vlastně formulován, jo? Cílem toho zákona bylo říct, tady je někde nějaká stopka, jo, a nebo bude to stopka průběžná, ročně tolik a tolik hektarů a nebo a nebo a nebo, jo? A to jsou ty nástroje, které hovoří o účinnosti té normy. No takže to je tak napůl cesty lepší než nic, ale ale ne dost dobré. Ještě jsem se chtěla zeptat, když se člověk jako věnuje tomu, jak se v Čechách tvoří zákony a předpisy, tak se nelze nelze nevšimnout toho, že některé velmi důležité předpisy nejdou z vlády, nejdou přes vládu, ale poslanci si je připraví sami ve sněmovně. a vyhnul se tím vlastně několika jako krokům, při kterých se ty návrhy nějak jako kultivují a a a dívá se na ně zkrátka více lidí z více pohledů. Eh, a obchází se teda tím i ta nebo vynechává se tím ta legislativní rada vlády. Eh, takovým jako pro mě největším jako reprezentantem tady téhle e neukázněnosti při tvorbě zákonů je zákon o urychlené výstavbě infrastruktury, e, teď přejmenované na zákon o strategických investicích. A chtěla jsem se zeptat, jestli už v těch e už v té době, kdy jste byl členem legislativní rady vlády, jestli jste někdy byli svědky této eh tohoto jako e této objížky, kdyby se vám tvořily důležité, nemluvím o nějakých drobnostech, ale důležité předpisy vlastně za vašimi zády, před vašimi očima a za vašimi zády zároveň? No tak je to taková obousměčná obousměčný nástroj jaksi iniciativy zákonodárné iniciativy poslanců eh se nelze zříkat. Ta ta je ta je v ústavě. Otázka je, že jednací řád by jí měl možná definovat trochu podrobněji, jako je tomu třeba i v nějakých jiných zemích ve vztahu prostě k těm zákonům, které nepředkládá vláda. Já tuším, že to je eh v nějaké sousední zemi, kde musí být aspoň třeba 10 poslanců na tu zákonodárnou iniciativu, aby prostě vyjadřovali určité mínění, aspoň těch kolik? 5 %, že jo, jakoby těch e poslanců. U nás je možná zákonodárná iniciativa i jednoho poslance a prostě eh jsou situace, kdy se bez tohohle nástroje s ohledem na to, co se děje aktuálně ve společnosti, jako nelze zříct, myslím tím zříct to jest ta zákonodárná iniciativa, tak jak je jak je široce pojatá. A na druhé straně, jako jsme o tom hovořili před chvílí, že zneužít se dá všechno, tak prostě někdy bývá zneužitá tím způsobem, o kterém jsi

mluvila, že místo, aby se to dělalo tím řádným legislativním procesem, tak eh se pro jeho údajnou zdlouhavost, e, řekněme tedy špatnou práci té vlády obvykle nebo sněmovny, tak se prostě udělá ta iniciativa takovým nepřipustným způsobem, ale vlastně přípustným, protože hold, co zákon nezakazuje, tak to se může uplatnit. A je to ano, je to dost na hraně toho zneužití té iniciativy, zejména když se řekne, že se to udělá napříč stranami a v tom životním prostředí se to objevovalo opakovaně. Není to úplná výjimka, ale v těch 90. letech to nebylo příliš časté. tam ten konsenzus mezi vládou a tehdy ČNR a později teda poslaneckou sněmovnou, ještě jednu dobu bez senátu a potom se senátem, tak tam to bylo jako docela na vysoké úrovni a ti poslanci spíš, když chtěli prosazovat nějaké věci, tak tak se to netýkalo úplně toho běžného ekologického života nebo hospodářského, ale spíš nějaké politické záležitosti, kde to třeba je i na místě, že opozice se pokouší vymyslet nějaký zákon, kterej považuje za důležitý. No, ty zkušenosti s tím jsou různé. se případy, kdy se to zvrhlo i proti zákonům v oblasti životního prostředí a poslaneckou iniciativou bylo vytlačeno několik ustanovení teda zákona třeba na ochranu přírody, což si vybavuju. Eh, například ustanovení le o tom, že zákon na ochranu e přírody a krajiny je speciálním předpisem vůči jiným jiným právním předpisům e z oblasti využívání přírodních zdrojů, což bylo dosti důležité ustanovení, tomu se říká lex specialis, že jo, neboli řešení konfliktu neboli střetu zájmů v případě, že na jednu situaci se vztahuje několik veřejných zájmů a eh pro případě hledání východiska z takového konfliktu tam bylo toto pravidlo. No, bylo dosti silné a bylo odstraněno. Bylo odstraněno eh tou iniciativou i několik dalších ustanovení za velmi chybné. Například považuju, že novelizací vzešlou z poslanecké sněmovny byla byla zrušena pasáž, že eh v národních parcích se neprovádí eh restituce lesům obcí a na základě toho, že to ustanovení bylo v roce tuším 98 až nebo ještě později e vypuštěno a stál zatím mimo jiné tedy tehdejší ministr financí nebo zároveň poslanec Kalousek. Tak e tak prostě došlo k tomu, že třeba na území národního parku Šumava bylo vydáno 4 000 ha prostě obci Kašperské hory v prvních a druhých zónách a dneska se tam musí vyplácet poměrně obrovská suma obci za to, že se neumožňuje tento typ lesa využívat jako hospodářský. Zároveň je tlak na to, aby se vlastně zrušilo to předkupní právo, že jo, že kdyby to ta obec prodávala, tak stát má předkupní právo a pořád se objevují návrhy, aby tohle právo zmizelo. Čili čili ta poslanecká iniciativa se musí hlídat jako z hlediska účelů toho zákona. A tole nás přichází sakramentsky draho, protože to vyplácení té ekonomické ujmy by vyšlo levněji, než kdyby jednorázově té obci byla prostě poskytnuta náhrada za ty lesy, které v restituci nedostala, neudržela, protože ono to přicházelo v úvahu, jo, ale ministr financí prostě nechtěl pustit peníze, že jo. Tak e tak dneska už by to dávno po 25 letech bylo splaceno a vypořádáno. Mohl se udělat splátkovej kalendář a tak dále. Eh, prostě poslanci se někdy rozhodují jako neřízené střely. No, tak s tím musíme počítat. Jo, já si vybavuju, že kdysi když se eh v Anglii ustanovil parlament, tak tam měli takovou krásnou větičku, prchejte z Londýna, zase dá parlament, abyste nepřišli o hlavu nebo o majetek. No, já bych možná k těm neřízeným střelám řekla, že se spíš obávám poslanců, kteří jsou řízení a myšismus. Ano, to je ano, to je lobismus zájmový skupiny. No, no, no, to bohužel jako je fenomén, kterej se tady nepodařilo zregulovat právně, řekněme, natož natož

opravdu. No tak teď máme ten zákon o lobingu, tak my my v ekologických organizacích se těšíme, až bude vidět ten seznam těch lobistických aktivit a ukáže se, že jediný, kdo lobují, jsme my, kdo to poctivě ten deníček vyplní a ti ti velcí hráči ti velcí hráči tam nebudou. Eh, já bych možná tu poslední část našeho rozhovoru nasměrovala na věc, o které jsem se na začátku nezmínila, ale v té v tom tvém životopise to prostě figuruje a to je výuka na vysoké škole. E, vlastně tvoje kolegyně Eva Kružíková zakládala katedru práva životního prostředí v Praze. Ty jsi se angažoval tady na Jihočeské univerzitě. Tak jednak by mě zajímalo, jestli máš pocit, že ta škola v těch 90. letech nebo jestli jako generuje vlastně lidi, kteří jsou pak ochotni vstupovat právě do toho do toho zápasu nebo do toho angažmá veřejného a i si vlastně říkal, že že hodně nebo že podstatná část toho vašeho know a toho vlivu vycházela od lidí, kteří dělali v akademické sféře, eh, že vám tehdy hodně pomohli. Tak jestli jak to vidíš s tím angažmá akademických pracovníků třeba v těch 90. letech a dnes, jak j to třeba vnímal vlastně jako tu atmosféru na vysokých školách? No, to je to je taky docela spleť. Jde o to, že i i proměnlivá proměnlivá situace 90. let přála i nepřála prostě e té větší roli vědy v ochraně životního prostředí, která na počátku byla docela významná, že jo. ti lidé s touhle erudicí jako jako Bedřich Moldán a jako Pepa Vavroušek a a další jména prostě měli svojí váhu a byli považováni za eh za opravdu lidi, aby schopné k tomu, aby převzali i určitou spoluodpovědnost za tu vládní politiku. Tak tam byla rychlá vazba, že jo. To se to se dařilo prostě ty lidi už zmiňovaný doktor Květ nebo Martin Bursík, poslanci České národní rady, ti co tomu eventuálně nepřilíš hověli a nebyli z toho akademického prostředí, tak se často na ně obraceli uvnitř těch eh výborů a nebo těch orgánů, které prostě k tomu byly v té vládní politice stvoření. Jo. Eh to je tohle. Eh, akademici eh jako takoví se v nevládních organizacích přímo často nevyskytují, protože oni si budují tu nezávislost někdy oprávně, někdy takovou jako aureolu, eh, která jim umožňuje prostě se neangažovat viditelně, což není jaksi výdka, ale spíš ménno jaksi povzbuzení, protože eh oni nejsou existenčně snad přímo závislí na nějakých zdrojích. e na nějakých zdrojích, které ta vláda může jednoduše seškrtat, i když je to otázka, jak kdo. Prostě mnoho, mnoho lidí z tohoto prostředí, musím ocenit třeba v současné době docenta svobodu správní fakultě, často vystupující v pořadu Nedej se a jiný jiný kolegy právníky, kteří prostě jsou schopni eh vystupovat nezávisle. Na druhou stranu ochota angažovat se eh v tom aktivistickém prostředí je u nich třeba jako malá, protože nechtějí nést odpovědnost za všechny výroky, e, které zazní z té, eh, z té nevládní organizace. Takže ta moje zkušenost prostě s tím prostředím je správně si říkal až tam několik, asi 10 let, vyučoval to právo na životní prostředí. Tady nejprve se to jmenovalo biologická fakulta a posléze na přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, kde opravdu jsem sledoval ten desetiletý trend, který eh jako zpočátku to bylo eh velmi eh vyhledávaným oborem eh eh a předmětem pro ty eh kredity a pro prostě vzdělání v tom směru té aplikované ekologie. to právo životního prostředí. Myslím, že že to mělo váhu. Já jsem tam i cítil se dobře. Měl jsem i dobré hodnocení od studentů, které jsem nikdy ovšem na internetu nemohl najít. Jenom jsem to jako slyšel, tak jsem byl spokojenej a ty ta výuka i něco dala mně, protože vlastně mě to drželo taky u toho oboru a nutilo mě o něm mluvit srozumitelně

lidem. kteří přece jenom toho moc o něm nemůžou vědět. Navíc nebudou v budoucnu právníky. Budou těmi biology, ekology, budou úředníky, že jo. Tam se připravovali lidi pro tydlety profese, takže občas se ke mně pořád ještě někdo z nich hlásí a a občas někoho sleduju sám. Ale tole akademické a vysokoškolské prostředí prostě se vzdálilo v mých očích se vzdálilo od vodho občanského prostředí a až na výjimky eh do něj nezasahuje. Nicméně ta spolupráce tam jako do značné míry probíhá, jo, jako v té podobě e v té podobě výměny informací a názorů. Mám tyto zkušenosti. Jsem v kontaktu s lidmi, když tady nechci být konkrétní, ostatní jako advokát ani nemohu. Když tedy e se tady řeší nějaký případ, eh tak opravdu máme možnost konfliktu zájmu třeba na využití toho území z hlediska ochrany přírody a hospodářského využití, tak máme prostě určitou možnost eh zásadnější konzultace a jsou případy, kdy to ta akademická obec zvedne i veřejně. Když jde o něco docela zásadního jako ochranu pitné vody tady u nás v Římovské v římovské nádrži, tam myslím speciálně Libor Grubhofer, který byl rektorem univerzity a je teďka ředitelem biologického centra Akademie věd, jo, tak ten občas prostě tímto směrem zapůsobí a je příkladem prostě člověka, který se nedá, že jo, a který jako se se objeví. Takže spíš takto je třeba eh hledat tu cestu k tomuad akademickému prostředí. Byly časy, kdy v druhé polovině 80. let existovala speciální základní organizace Českého svazu ochránců přírodu přírody eh na tom biologickém centru, tehdy akademickém, protože univerzita tu nebyla. A oni vědci sami vytvořili nevládní organizaci, jejímž prostřednictvím mohli být svobodnější a mohli hlásat třeba názory, které si nemohli dovolit jako jako vědečtí pracovníci. Tenkrát tady působil taky ještě ústav, který se ekologií a krajnou ekologií výrazně zabýval, že jo. Ten byl přesídlen z Prahy do Českých Budějovic. Tady byl profesor Hadač a potom jeho nástupci v té druhé polovině 90. let. A tole pod houbí jsme taky nezmínili. Ještě jako z to bylo dobré pod houbu. Prostě pracoval tady Jaroslav Stoklas a eh velmi důležitý člověk při konstruování toho ministerstva životního prostředí. Jo, takže eh jako je to eh dobově, já už to hodnotím z pohledu těch 40 let v různých dekádách, takže vidím ty různé e odstíny té spolupráce a a nevím, který prostě jako je dobově teďka jak ho označit. No, není to ono jako v té době, kdy se lámaly ledy. Ovšem to bylo všude jinak, že jo. Takže na druhou stranu prostě ta profesionalizace, to, že tu máme přírodovědeckou fakultu, že ty lidi se vzdělávají v tom oboru, že do něho můžou vstupovat v daleko větším počtu. Já jsem tudle stěž slyšel, jak si někdo spočítal, kolik těch ochranářů se tomu věnuje na na úrovni úřadu tady té agendě v Jihočeském kraji a došel k nějakému číslu, které ho pohoršovalo. Já jsem naopak byl strašně rád, že tady máme tolik vzdělanejch lidí, kteří si můžou vzájemně být oporou a že že prostě tu agendu eh na rozdíl od stranických funkcionářů minulého režimu, že jo, můžou dělat dneska odborníci, kteří když budou mít odvahu, ale to je věc jiná zase, protože tam už do toho mluví ty zájmy lobistů, politiků a tak dále. Eh, mělo by se pěstovat nějaké vzájemné podhoubí. E, ten zelený kruh je samozřejmě pro nevládní organizace. Já si nejsem vědom, že by ekologové působějící v akademické sféře si pěstovali svůj v uvozovkách zelený kruh, ale možná možná, že něco takového existuje. Tak Akademie vědysi pro životní prostředí, kterou když ještě žil pan profesor Šrán, tak docela se právě i jako vlastně angažovala a vstupovala někdy do těch veřejných debat. Jo, jako, ale ale je to je to je to dobrej adresán. Měla by tam prostě být větší ochota a větší vůle eh k tomu se angažovat. Na druhé straně při tom, že

chtějí být nezávislí, tak tak přímé spojení s těmi nevládními organizacemi pro ně, chápu, nemusí být úplně optimální. Takže prostě necht' necht' si organizují uvnitř svých vlastních společenství to, co považují za vhodné, ale rozhodně by měly být slyšet. Mhm.

A myslím, že občas jsou, že jo, to je jasné, ale ale prostě já jenom shrnuju ty modely, které které jsem zažil. Mhm. Tak náš rozhovor se chýlí ke konci, tak než to úplně uzavřeme, tak je něco, co jsi dneska chtěl říct a ještě na to nedošlo. No, já jsem chtěl na závěr říct, že vlastně eh nelituju toho, že že mě je kolikrát to stálo docela dost cíl se angažovat v těch dvou, třech směrech toho té ochrany životního prostředí. Je ten směr nevládních organizací politické nebo dokonce i ten pedagogické, že mě to vždycky přineslo pohled z různých zorných úhlů a že mě to neodtrhlo od té praxe, eh, která eh vlastně musí prokazovat třeba u té legislativy její životaschopnost. No, takže to je jedno takové bilanční shrnutí, že má cenu prostě trochu přebíhat. Já je to náročné, ale já jsem si to dovolil v tom svém životě, abych abych to dělal. A eh na stará kolena můžu říct, že jsem se vrátil a zamířil eh i jinam. třeba před 10 lety, před 10 lety dokonce ještě v rámci Českého svazu ochránců přírody jsem eh inicioval, jsem editorem a a spoluvydavatelem a spoluautorem eh tady této knihy, která vlastně se pokouší přivést k ochraně přírody a krajiny přes estetické záležitosti. Toto je kniha o výtvarném umění, takový jako pohled do eh chráněné krajiny oblasti Blanský les přes téměř 200 letou tradici jejího ztvárňování v obrazech v obrazech v obrazech. Eh a a eh jsou tady pasáže, jak napsané ekology, třeba již zmiňovaným Františkem Urbanem, tak architektury, tak kunzistoriky, něco jsem připsal já a je to prostě pokus podívat se eh na tu ochranu přírody také nejenom přes ty konflikty, kterými jsem přešel jenom už unavený ve svých letech, ale přes to, proč to vlastně děláme i na ten na ten první pohled. let. Takže to si myslím, že mě postihlo právem a ve vyšším věku jsem se vrátil i trochu k té památkové péči, takže jsem teď předsedou další nevládní organizace, tentokrát eh v oblasti památkové péče a jmenuje se Města Otakarova a je to o historických sídlech založených v období vlády Přemysla Otakara, která přežila až dodnes. A já si v nich všímám i toho, jak se chovají udržitelně a jak se chovají k veřejné zeleni a veřejným prostorům. Je to zajímavé téma, které mě vrací na počátek toho mého nástupu, totiž spojení oborů památkové péče a ochrany přírody. A na to se tady ještě musím zeptat, protože myslím, že jsme jako v souladu v tom smyslu, že ochrana památek a historického dědictví má s ochranou přírody a krajiny hodně společného. Zároveň teda v souvislosti s řešením těch klimatických výzev se vlastně často setkávám s tím, že památkáři jsou v konfliktu s eh s tou agendou dekarbonizace nebo eh prostě nechtějí zateplování historických budov. Nechtějí zateplování No, kdyby nechtěli jenom zateplování historických budov. A občas chtějí pokácet strom, který nechtějí stromy na náměstích, nechtějí větrníky, ale ono to nelze ze všeobocí. To je to, že to nelí. Tak a já bych právě chtěla já příklady pěkné praxe. Vzhledem k tomu, že máš vhléd do obou těch komunit. Jo, tak jak to vidíš? No, já si myslím, že se čas od času do sebe pouštějí relativně zbytečně. Na druhou stranu každý konflikt může být produktivní, že jo. Takže posuzoval bych to případ od případu a hledal prostě řešení řešení konsenzuální, protože ty obory jsou oba ohrožené společným nepřítelem a to je prostě ten e typ rozvoje nebo konzumního způsobu

života, který na ty jejich hodnoty nebere zájem. Oni mají proti sobě společného nepřítele často. Tak to by je A v těch 90. letech to takhle bylo vnímáno, že jsou to jak takhle ono to bylo historicky tak, že prostě patřili tenkrát pod ministerstvo kultury z hlediska státního uspořádání, takže ony k sobě měli blízko institucionálně. To padlo s tím řešením v roce 92, kdy se to prostě rozdělilo na Národní památkový ústav a na ty na ty dnešní eh agentura ochrany přírody a krajiny.

Takže na tu dnešní agenturu prostě, jo, ona se jmenovala různě, to nemá cenu. Eh, tehdy se jí říkalo Český ústav ochrany přírody, že jo, Čuob. Jo. No, takže ony se od sebe odtrhly, jo. Takže ty ty příkopy se zákonitě prohloubily, protože už se nedohadovali uvnitř jedné instituce, jedné budovy a tak dále, jo. A potom samozřejmě někdy ty jejich zájmy můžou být odlišné a musí se hledat typ kompromisu, e, který je přijatelný pro obě. A dneska třeba na Budějovickém náměstí, které je příkladem to jistě jistě bitvy tohoto typu, jestli vrátit kolem Samsonovy Kašny doprostřed náměstí, jestli vrátit prostě stromy, které tam eh na přelomu 19. a 20. to století jednoznačně byly, jsou na na pohlednicích, jo, a které, jak říkají dneska památkáři, tam nemůžou, protože je tam vzácná dlažba ze 30. let a oni by jí poškodili a které tam nemůžou proto, že by zakryli ty pohledy na náměstí, které je tak jedinečné a dominantní a krásné a tak dále. No dneska se to vyřešilo teda tím způsobem, že ty stromy se tam vrátily prostě v těch velkých nádobách, jo, ono to není úplně samozřejmě ideální, ale eh vrátili se tam pocitově. To je dost důležité, jo, protože jich je tam možná i víc, než bylo v té době, kdy byly kolem té kašny a prostě nejsou tak velké, aby zastínili a zakryli ty výhledy. Ale na druhou stranu, když to náměstí umožňuje a znám taková náměstí například náměstí v Čáslavě, tam najdete celou krásnou alej eh lip, která prostě vychází z toho, že že to náměstí je 250 m dlouhé a 50 m široké, takže se to tam krásně krásně vejde. Jo. Eh, bělá pod Bezdězem, to je přírodní park umístěný jenom jenom na náměstí. Jo, je teda je kultivovaný takhle bych to řekl. Takže je to městský park, takhle bych to opravil, ale je tam obrovské množství krásně vzrostlé zeleně. Teď nedávno v Horažďovicích se vypořádávali s tím, jak vrátit zeleň prostě na náměstí, jo. Čili jsou momenty, kdy se to daří, ať už ten kompromis, já když vidím, že nejsou spokojeny obě strany, tak si říkám, to je správný kompromis. Tak teď, teď, teď jsme usmě uspěli. Jo, ale h ale prostě to, že ty konflikty jsou často eh často přirozené, tak to se stává, ale eh nedělal bych z toho válku rozhodně, jo. A spíše hledal nějaká řešení produktivní. Mhm. A poslední, opravdu poslední dotaz ještě takový apendix. Ty jsi v jedné části zmiňoval, že bylo dobře, že mělo ministerstvo ty svoje okresní krajské územní pracoviště a že že to vlastně byl jako účinný nástroj pro pro nějaký jako dohled, co se děje v té zemi v těch regionech. No, teď nás asi znova čeká zápas o postavení dotčených orgánů státní správy, kdy prostě historicky tu byly nějaké jako odbory životního prostředí, které vlastně měly právo veta při povolování staveb. Pak o to málem přišli, teď jsou v nějakém jako takovém postavení eh křehkem. Eh, co si myslíš o tady tom nastavení, že vlastně eh jednak, že to jednak, že teda fungujeme v tom režimu přeneseného výkonu státní správy, to znamená, že ten úředník je placen obcí, ale zároveň na té obci má být nezávislý, má reprezentovat tu státní správu a zároveň teda, že to jako je úřad vyčleněný mimo tak my jsme dlouho v těch 90. letech usilovali opravdu o tu speciální státní právu eh ve všech oborech životního prostředí. My jsme chtěli agenturu ochrany životního prostředí, která

nebude včleněná do tehdy zrušených krajských národních výborů a do eh okresních úřadů a těch takzvaných trojkových městských úřadů, těch velkých ORP, čili těch, které působí v tom širším spádovém území.

Tehdy ta situace byla prostě na vážkách. Chvíli to vypadalo, že kraje budou nebo že nebudou. Prostě ta speciální agentura nakonec vznikla pouze na úseku ochrany přírody a krajiny. E tam dneska jmenuje se Agentura ochrany přírody a krajiny, tam působí jako správní úřad a prostě funguje to. Funguje to v tom rozsahu, ve kterém to prostě bylo svěřeno. Takže působí nejenom v těch zvláště chráněných územích tradičních, ale třeba i v těch evropských samozřejmě a nakonec i v různých aktivitách, které se týkají takzvané obecné ochrany přírody a krajiny, kterou zavedl právě ten eh zákon 11492.

O tom tady řeč nebyla, ale která opravdu je novinkou a která umožňuje těm ochráncům přírody vstupovat i do těch řízení eh řízení prostě v té takzvané nechráněné nechráněné neboli obecně chráněné přírodě, přírody. Ovšem tam už ta agentura nemůže, jo, až na výjimky. Ty výjimky jsou zajímavé. Revitalizace vodních toků, prostě říčních systémů a tak dále. Eh, hodně se tomu daří na Bečvě teďka. Jo, to bych agenturu chtěl pochválit tímto. To je soudobí soudobí, čili tam ta efektivita je. Eh, bohužel mezitím teda prostě jasně vytvořením kraje prostě musela taková vize padnout. Definitivně územní odbory ministerstva životního prostředí naštěstí přežili v té okleštěné podobě prostě proto, že to ministerstvo pořád ještě dělá odvolací řízení proti agentuře a proti České inspekci životního prostředí. Jo, tak to je důležitá věc. v jejich agendě. To jsou odvolací orgány. To se nemohlo svěřit prostě jen tak někomu. A a aby to všechno dělalo se v Praze, to by bylo drahé, nevhodné a koneckonců i otržené od té reality toho případu daného, který se řeší v tom v tom v té působnosti územního územního regionu. No, takže ty koncepce, každá má svoji přednost, eh každá má svoje nevýhody. Tím, že přišly ty kraje, tak tím se to rozseklo. Teď teď vypadá právě proto to vypadá, že máme třeba i větší počty těch pracovníků v té agendě životního prostředí, protože skutečně jsou i na všech na všech typech eh úřadů, teda e těch té s tou přenesenou působností, s tou přenesenou působností a jsou i eh na té agentuře, jsou i na té inspekci, jsou na ministerstvu životního prostředí, včetně těch jeho územních orgánů. jistá racionalizace, dovedu si ji představit, by tam samozřejmě vzniknout mohla, ale ale co je cílem, co je účelem prostě jakože míň lidí udělá naše životní prostředí čistší? No, já si to nemyslím. jako šetřit se má na tom místě správném, že jo. Takže eh to je jedna část, ta institucionální, ta, co se týče dotčených orgánů státní správy, no, tam zase hrozí, že že se to zvrhne do toho druhého extrému, který tady eh který tady už jednu chvíli visel nad námi a to je, že budou zcela ignorovány tyto úřady, neboli neboli vtěleny do toho stavebního úřadu. tomu zřejmě ta nová vláda přikročí. Teďka oni úplně nevymizí teda tito odborníci. Otázka je, eh, když zmizí to jejich závazné stanovisko, jestli budou schopni natolik, e, hájit ty zájmy uvnitř toho stavebního úřadu, aby se tam skutečně ty zákony zohlednily. Ono je to skoro jedno, jakým zákonem je to životní prostředí chráněno, ale musí být chráněno. Čili to můžest právě k tomu, že budou zapotřebí ty nevládní organizace daleko víc, aby prostě eh tuto změnu pomohli překlenout a že začnou upozorňovat na to, na co na co by jinak prostě stačilo to závazné stanovisko. Tak to je velká výzva suplovat, respektive nahradit ten výkon státní správy, ale pomoci mu, já bych neřekl nahradit, jo, ale pomoci mu jako formulovat, jo, a zafungovat jako ta strana toho sporu. Hm. Jasně. Bohužel zase čekají konflikty. Jasně. Dobře. Tak jo, já mockrát děkuju za za

ten čas, který js nám věnoval a že si toho tolik pamatuješ a že si to tak myslím, že srozumitelně a přehledně vysvětlil, takže díky moc. Eh, a bylo mi ctí a potěší. V lepších časech na viděnou.  
Tak jo. Tak jo, dáme si to za 10 let a uvidíme. 10 let.  
Děkuju taky za možnost vystoupit a že jste si na mě vzpomněli tady. v odlehlých jižních Čechách.